PUB. OVIDII NASONIS De *Tristibus* LIBRI V.

Cum ANNOTATIONIBUS minimè rejiciendis.

Ex collatione exemplarium, à quamplurimis mendis purgati.

OXONIÆ,
Excudebat *A.* & *L. Lichfield*, pro Societat. Stationar. 1660.

C R

PUB. OVID. NASONIS.

De Tristibus Lib. I.

ELEGIA. I.

Alloquitur librum ut Romam vadat, & quid ei faciendum sit admonet.

PArve (nec invideo) sine me liber ibis in urbem; Ex Tomo
Hei mihi, quòd domino non licet ire tuo! Romam.
Vade, sed incultus, qualem decet exulis esse; Quò.
Infelix habitum temporis hujus habe.
Nec te purpureo velent vaccinia succo;
Non est conveniens luctibus ille color:
Nec titulus minio nec cedro charta notetur;
Candida nec nigra cornua fronte geras, Cedrino oleo chartas contra cariem illinebant.
Nec fragili geminæ poliantur pumice frontes, Sparsis.
Hirsutus passis ut videare comis:
Felices ornant hæc instrumenta libellos;
Fortunæ memorem te decet esse meæ.
Néve literarum pudeat: qui viderit illas,
De lacrymis factas sentiat esse meis.
Vade liber, verbisque meis loca grata saluta;
Contingam certè quo licet illa pede.
Si quis, ut in populo nostrî non immemor illo,
Si quis qui quid agam forte requiret, erit:
Vivere me dices, salvum tamen esse negabis: Dicas.
Id quoque quòd vivam munus habere Dei.
Atque ita tu tacitus quærenti plura; legendum;
Nè quæ non opus est fortè loquare cave.—
Protinus admonitus repetet mea crimina lector, Quod opus non.
Et peragar populi publicus ore reus.—
Tu cave defendas, quàmvis modebere dictis;
Causa patrocinio non bona major erit.—
Invenies aliquem, qui me suspiret ademptum,
Carmina nec siccis perlegat ista genis:
Et tacitus secum, nè quis malus audiat, optet,
Sit mea, lenito Cæsare, pœna levis.

Nos quoque quisquis erit né sit miser ipse precamur
Placatos miseris qui volet esse deos:
Quæque volet, rata sint; ablataque principis ira
Sedibus in patriis det mihi posse mori.
Ut peragas mandata liber, culpabere forsan,
Ingeniique minor laude ferere mei.

Judicis officium. *Judicis officium est, ut res, ita tempora rerum*
Quærere: quæsito tempore tutus eris.

Alacritas ad poemata. *Carmina proveniunt animo deducta sereno:*
Nubila sunt subitis tempora nostra malis.
Carmina secessum scribentis & otia quærunt:
Me mare, me venti, me fera jactat hyems.
Carminibus metus omnis abest. Ego perditus ensem
Hæsurum jugulo jam puto, jamque meo.
Hæc quoque, quæ facio judex mirabitur æquus:
Scriptaque cum venia qualiacunque leget.
Da mihi Mæonidem, & tot circumspice casus;
Ingenium tantis excidet omne malis.
Denique securus famæ liber ire memento,
Nec tibi sit lecto displicuisse pudor.
Non ità te nobis prædet Fortuna secundam,
Ut tibi sit ratio laudis habenda tuæ.
Donec eram sospes, tituli tangebar amore,
Quærendique mihi nominis ardor erat.

Studium obfuit Ovidio. *Carmina nunc finulo, studiumque quod obfuit odi:*
Sit satis ingenio sic fuga parta meo.
I tamen; & pro me tu, cui licet aspice Romam:
Dii facerent posses non meus esse liber.

Possem nunc. *Nec te, quod venias magnam peregrinus in urbem*
Ignotum populo posse venire puta.
Ut titulo careas, ipso noscère colore;

Liquet. *Dissimulare velis te licet esse meum.*
Clàm tamen intrato, nè te mea carmina ladant;
Non sunt ut quondam plena favoris erant.
Si quis erit, qui te, quòd sis meus, esse legendum
Non putet, è gremio rejiciatque suo:

Libri amorum obfuerunt Ovidio. *Inspice, dic, titulum; non sum præceptor amoris;*
Quas meruit pœnas, jam dedit illud opus.
Forsitan expectes an in alta palatia missim
Scandere te jubeam Cæsareamque domum.

Ignoscant

Ignoſcant auguſta mihi loca dilque locorum:
Venit in hoc illa fulmen ab arce caput.
Eſſe quidem memini mitiſſima ſedibus illis
Numina; ſed timeo qui nocuêre deos.
Terretur minimo penna ſtridore columba
Unguibus, accipiter, ſaucia facta tuis.
Nec procul à ſtabulis audet diſcedere, ſiqua
Excuſſa eſt avidi dentibus agna lupi.
Vitaret cœlum Phaethon, ſi viveret, & quos
Optâret ſtultè, tangere nollet equos.
Me quoque, quæ ſenſi, fateor Jovis arma timere:
Me reor infeſto, cum tonat igne peti.
Quicunque Argolica de claſſe Capharea fugit,
Semper ab Euboicis vela retorquet aquis:
Et mea cymba ſemel vaſtâ percuſſa procellâ,
Illum, quo laſa eſt, horret adire locum.
Ergò cave liber, & timidâ circumſpice mente,
Et ſatis à media ſit tibi plebe legi.
Dum petit in ſirmis nimium ſublimia pennis
Icarus, Icariis nomina fecit aquis. Icari exemplum.
Difficile eſt tamen hîc remis utaris an aurâ,
Dicere: conſilium rélque, locúſque dabunt.
Si poteris vacuo tradi, ſi cuncta videbis
Mitia, ſi vires fregerit ira ſuas: Occaſiones in dandis literis quærendæ.
Si quis erit qui te dubitantem & adire timentem
Tradat; & antè tamen pauca loquatur, adi.
Luce bonâ, dominóque tuo falicior ipſo,
Perveniès illùc, & mala noſtra leves.
Námque ea vel nemo, vel qui mihi vulnera fecit,
Solus Achilleo tollere more poteſt.
Tantùm nè noceas, dum vis prodeſſe videto:
(Nam ſpes eſt animi noſtra timore minor)
Quæque quieſcebat, ne mota reſæviat ira,
Et pœna tu ſis altera cauſa, cave.
Cùm tamen in noſtrum fueris penetrale receptus,
Contigeriſque tuam, ſcrinia parva, domum;
Aſpices illic poſitos ex ordine fratres,
Quos ſtuidum cunctos evigilavit idem. Sunt enim & ingeniorum liberi,
Cætera turba palàm titulos oſtendit apertos,
Et ſua detectâ nomina fronte gerit;

Tres procul obſcurâ latitantes parte videbis;
Hi quoque, quod nemo neſcit, amare docent.
Hos tu vel fugias; vel, ſi ſatis oris habebis,
Oedipodas facito, Telegonóſque voces;
Déque tribus moneo, ſi qua eſt tibi cura parentis,
Nè quenquam, quamvis ipſe docebit, ames.
Metamor' phoſes Ovidii. *Sunt quoque mutatæ ter quinque volumina formæ;*
Nuper ab exequiis carmina rapta meis:
His mando dicas, inter mutata referri
Fortunæ vultum corpora poſſe meæ.
Námque ea diſſimilis ſubitò eſt effecta priori,
Flendáque nunc, aliquo tempore læta fuit.
Plura quidem mandare tibi, ſi quæris, habebam;
Sed vereor tardæ cauſa fuiſſe moræ.
Et ſi quæ ſubeunt tecum liber omnia ferres,
Sarcina laturo magna futurus eras.
Longa via eſt, propera: nobis habitabitur orbis
Ultimus, à terrâ terra remota meâ.

ELEGIA II.

Supplicatio ad deos, ut ab imminenti naufragio eum incolumen ſervent.

Di maris & cœli (quid enim niſi vota ſuperſunt?)
Solvere quaſſatæ parcite membra ratis;
Néve precor magni ſubſcribite Cæſaris iræ:
Sæpe premente deo fert deus alter opem.
Mulciber in Trojam, pro Troja ſtabat Apollo:
Æqua Venus Teucris, Pallas iniqua fuit.
Oderat Æneam propior Saturnia Turno;
Ille tamen Veneris numine tutus erat.
Sæpe ferox cautum petiit Neptunus Ulyſſem:
Eripuit patruo ſæpe Minerva ſuo.
Et nobis aliquod (quamvis diſtamus ab illis)
Quis vetat, irato numen adeſſe, Deo?
Verba miſer fruſtrà non proficientia perdo;
Ipſa graves ſpargunt ora loquentis aquæ;
Terribiléſque Notus jactat mea verba; perceſque,
Ad quos mittuntur, non ſinit ire deos:
Ergo iidem venti, nè cauſâ lædar in unâ,
Velaque neſcio quò votáque noſtra ferunt.

Me

Me miserum! quanti montes volvuntur aquarum! Hyperbole
Jam jam tacturos sidera summa putes. Mare Scythicum.
Quantæ diducto subsidunt æquore valles!
Jamjam tacturas tartara nigra putes. Æther.
Quocunque aspicio, nihil est nisi pontus & aër:
Fluctibus hic tumidus, nubibus ille minax.
Inter utrumque fremunt immani murmure venti;
Nescit cui domino pareat, unda maris.
Nam modo purpureo vires capit Eurus ab Ortu;
Nunc Zephyrus sero vespere missus adest:
Nunc gelidus sicca Boreas bacchatur ab Arcto;
Nunc Notus adversâ prælia fronte gerit.
Rector in incerto est; nec quid fugiátve, petátve,
Invenit: ambiguis ars stupet ipsa malis.
Scilicet occidimus; nec spes est ulla salutis;
Dúmque loquor, vultus obruet unda meos.
Opprimet hanc animam fluctus frustraque petenti
Ore necaturas accipiemus aquas.
At mihi nil aliud quàm me dolet exule conjux; Conjux Nasonis.
Hoc unum nostri scítque gemítque mali.
Nescit in immenso jactari corpora ponto:
Nescit agi ventis; nescit adesse necem.
O bene, quòd non sum mecum conscendere passus;
Nè mihi mors misero bis patienda foret!
At nunc, ut paream, quoniam caret illa periclo,
Dimidiâ certè parte superstes ero.
Hei mihi! quàm celeri micuerunt nubila flammâ:
Quantus ab æthero personat axe fragor!
Nec levius laterum tabulæ feriuntur ab undis,
Quàm grave balistæ mœnia pulsat onus.
Qui venit hic fluctus, fluctus supereminent omnes:
Posterior nono est, undecimóque prior. Decumanũ fluctum intelligit.
Non lethum timeo, genus est miserabile lethi:
Demite naufragium, mors mihi munus erit.
Est aliquid, fatoque suo ferroque cadentem
In solida moriens ponere corpus humo:
Et mandare suis aliqua, & sperare sepulcrum, Mare multis pro sepulcro.
Et non æquoreis piscibus esse cibum.
Fingite me dignum tali nece: non ego solus
Hîc vehor; immeritos cur mea pœna trahit?

Pro superi, viridesque Dii, quibus æquora curæ?
Utraque jam vestras sistite turba minas:
Quamque dedit vitam mitissima Cæsaris ira,
Hanc sinite infelix in loca jussa feram.
Si, quoniam merui pœnam, me perdere vultis:
Culpæ mea est, ipso judice, morte minor.
Mittere me Stygias si jam voluisset ad undas
Cæsar, in hoc vestrâ non eguisset ope.
Est illi nostri non invidiosa cruoris
Copia: quòdque dedit, cùm volet ipse feret.
Vos modò quos certè nullo, puto, crimine læsit,
Contenti nostris jam precor esse malis.

Naso Athenis eruditus Alexandrinas. Delicias Quintilianus vocat.

Nec tamen, ut cuncti miserum servare velitis,
Quod periit, salvum jam caput esse potest.
Ut mare subsidat, ventisque furentibus utar.
Ut mihi parcatis, non minùs exul ero.
Non ego divitias avidus sine fine parandi,
Latum mutandis mercibus æquor aro:
Nec peto, quas quondam petiit studiosus, Athenas,
Oppida non Asiæ, non mihi visa prius:
Non ut Alexandri claram delatus in urbem,
Delicias vidiam, Nile jocose, tuas:
Quod facile est, opto ventos (quis credere posset?)
Sarmatis est tellus, quam mea vela petunt.
Obligor ut tangam lævi fera littora Ponti,
Quodque sit à patria jam fuga tarda queror.
Nescio quo videam positos in orbe Tomitas,
Exilii facio per mea vota viam.
Si me diligitis, tantos compescite fluctus,
Pronaque sint nostræ numina vestra rati.
Seu magis odistis, jussæ me advertite terræ;
Supplicii pars est in regione mori.

Supplicii pars peregrinari.

Ferte (quid hîc facio?) rapidi mea corpora venti;
Ausonios fines cur mea vela vident?
Noluit hoc Cæsar; quid, quem fugat ille, tenetis?
Aspiciat vultus Pontica terra meos.
Et jubet, & merui: nec quæ damnaverit ille.
Crimina, defendi salve priumve puto.
Si tamen acta Deos nunquam mortalia fallunt,
A culpa factum scitis abesse mea.

Immo

Erroris qualis fuerit, nondum liquet inter grammaticos.

Immo ità ſcitis, ſi me meus abſtulit error,
Stultaque mens nobis, non ſcelerata fuit:
Quod licet è minimis, domui ſi favimus illi:
Si ſatis Auguſti publica juſſa mihi:
Hoc duce ſi duxi felicia ſecula, pro quo
Cæſare thura, piis Cæſaribuſque dedi:
Si fuit hic animus nobis, ità parcite divi:
Sin minùs, alta cadens obruat unda caput.
Fallor? an incipiunt gravidæ evaneſcere nubes?
Victaque mutati frangitur ira maris?
Non caſu vos, ſed ſub conditione vocati,
Fallere quos non eſt, hanc mihi fertis opem.

ELEGIA. III.

Ut ex urbe Roma diſceſſerit, nec non conjugis & ſuorum lacrymas memorat.

CUm ſubit illius triſtiſſima noctis imago,
Quæ mihi ſupremum tempus in urbe fuit:
Cum repeto noctem, quâ tòt mihi chara reliqui,
Labitur ex oculis nunc quoque gutta meis.
Jam propè lux aderat, qua me diſcedere Cæſar
Finibus extremæ juſſerat Auſoniæ:
Nec mens, nec ſpatium, fuerat ſatis apta parandi:
Torpuerant longa pectora noſtra morâ.
Non mihi ſervorum, comites nec cura legendi,
Non apte profugo veſtis, opíſve fuit.
Non aliter ſtupui; quàm qui Jovis ignibus ictus
Vivit, & eſt vitæ neſcius ipſe ſuæ.
Ut tamen hanc animi nubem dolor ipſe removit,
Et tandem ſenſus convaluêre mei:
Alloquor extremùm mœſtos abiturus amicos,
Qui modò de multis unus & alter erant.
Uxor amans flentem flens acriùs ipſa tenebat,
Imbre per indignas uſque cadente genas.
Nata procul Lybicis aberat diverſa ſub oris;
Nec poterat fati certior eſſe mei.
Quocunque aſpirares, luctus gemitúſque ſonabant;
Formaque non taciti funeris intus erat.
Fœmina, virque meo, pueri quoque funere mœrent,
Inque domo lacrymas angulus omnis habet.

Dies indicti exilii.

Si

Si licet exemplis in parvo grandibus uti;
Hæc facies Trojæ, cum caperetur, erat.
Jamque quiescebant voces hominúmque canúmque;
Intempesta nox. *Lunaque nocturnos alta regebat equos.*
Hanc ego suspiciens, & ab hac Capitolia cernens,
Capitolio conjuncta fuit domus Naſonis. *Quæ noſtro fruſtra juncta fuêre lari;*
Numina vicinis habitantia ſedibus, inquam,
Jamque oculis nunquam templa videnda meis.
Dique relinquendi, quos urbe habet alta Quirini,
Eſte ſalutati tempus in omne mihi.
Et quanquam ſero clypeum poſt vulnera ſumo,
At tamen hanc odiis exonerate fugam;
Cœleſtique viro quis me deceperit error,
Dicite; pro culpa nè ſcelus eſſe putet;
Ut quæ ſentitis, pœnæ quoque ſentiat auctor;
Placato poſſim non miſer eſſe Deo.
Hac prece adoravi ſuperos ego; pluribus uxor,
Singultu medios impediente ſonos.
Illa etiam ante lares paſſis proſtrata capillis,
Contigit extructos ore tremente focos.
Multáque in adverſos effudit verba penates,
Deploratus *Pro deplorato non valitura viro.*
Jamque moræ patium nox præcipitata negabant;
Verſaque ab axe ſuo Parrhaſis Arctos erat.
Quid facerem? blando patriæ retinebar amore;
Ultima ſed juſſæ nox erat illa fugæ.
Ah quoties aliquo dixi properante, Quid urges?
Vel quò feſtinas ire, vel unde, vide!
Ah quoties certam me ſum mentitus habere
Horam, propoſitæ quæ foret apta viæ!
Ter limen tetigi, ter ſum revocatus; & ipſe
Indulgens animo pes mihi tardus erat.
Sæpe vale dicto, rurſus ſum multa locutus,
Et quaſi diſcedens oſcula ſumma dedi;
Sæpe eadem mandata dedi, meque ipſe fefelli,
Reſpiciens oculis pignora chara meis. (inquam.
Scythia. Denique quid propero? Scythia eſt, quo mittimur
Roma relinquenda eſt; utráque juſta mora eſt.
Uxor in æternum vivo mihi viva negatur,
Et domus, & fidæ dulcia membra domûs;

Quoſ-

Quoſque ego dilexi fraterno more ſodales,
O mihi Theſeâ pectora juncta fide!
Dum licet amplectar: nunquam fortaſſe licebit
Amplius: in lucro eſt quæ datur hora mihi.
Nec mora: ſermonis verba imperfecta relinquo,
Amplectens animo proxima quæque meo.
Dum loquor & flemus cœlo nitidiſſimus alto
Stella gravis nobis Lucifer ortus erat.
Dividor haud aliter, quàm ſi mea membra relinquã;
Et pars abrumpi corpore viſa ſuo eſt.
Sic Priamus doluit tunc, cùm in contraria verſus Metius.
Ultores habuit proditionis equus. Verſos.
Tunc vero exoritur clamor, gemituſque meorum, Equos.
Et ferunt mœſtæ pectora nuda manus.
Tunc vero conjux humeris abeuntis inhærens,
Miſcuit hæc lacrymis triſtia dicta meis,
Non potes avelli; ſimul hinc, ſimul ibimus ambo
Te ſequar, & conjux exulis exul ero:
Et mihi facta via eſt, & me capit ultima tellus;
Accedam profugæ ſarcina parva rati. Irerata pietas.
Te jubet à patria diſcedere Cæſaris ira;
Me pietas: pietas hæc mihi Cæſaris erit;
Talia tentabat, ſic & tentaverat antè; Elatus Naſo.
Vixque dedit victas utilitate manus,
Egredior. ſive illud erat ſine funere ferri,
Squalidus, immiſſis hirta per ora comis.
Illa dolore amens tenebris narratur abortis
Semianimis mediâ procubuiſſe domo:
Utque reſurrexit, fœdatis pulvere turpi
Crinibus & gelidâ membra levavit humo,
Se modo, deſertos modo deploraſſe penates;
Nomen & erepti ſæpe vocaſſe viri:
Nec gemuiſſe minùs, quàm ſi natæve, meumve
Vidiſſet ſtructos corpus habere rogos:
Et voluiſſe mori, moriendi ponere ſenſus;
Reſpectúque tamen non periiſſe mei
Vivat, & abſentem (quoniam ſic fata tulerunt)
Vivat, & auxilio ſublevat uſque ſuo.
Tingitur oceano cuſtos Erymanthidos Urſæ,
Æquoreaſque ſuo fidere turbat aquas:

Nos

No; tamen Ionium non noſtra findimus æquor
Sponte, ſed audaces cogamur eſſe metu.
Metus audaces tandem facit. *Me miſerum: quantis nigreſcunt æquora ventis,*
Erutaque eximis fervet arena freti!
Monte nec inferior, prora puppique recurvæ
Inſulit, & pictos verberat unda deos.
Pinea texta ſonant, pulſi ſtridore rudentes,
Aggemit & noſtris ipſa carina malis.
Navita confeſſus gelidum pallore timorem,
Jam ſequitur victus, non regit arte ratem.
Vtque parùm validus non proficientia rector
Cervicis rigidæ fræna remittit equo:
Sic non quo voluit, ſed quo rapit impetus undæ,
Aurigam video vela dediſſe rati.
Quod niſi mutatas emiſerit Æolus auras,
In loca jam nobis non adeunda ferar.
Nam procul, Illyricis læva de parte relictis,
Naſoni Italia interdicta. *Interdicta mihi cernitur Italia.*
Deſinit in vetitas, quæſo, contendere terras,
Et mecum magno pareat unda Deo.
Dum loquor, & cupio pariter, timeoque repelli,
Increpuit quantis viribus unda latus!
Parcite cærulei vos ſaltem numina ponti,
Infeſtumque mihi ſit ſatis eſſe Jovem.
Vos animam ſævæ feſſam ſubducite morti;
Si modò, qui periit, non periiſſe poteſt.

ELEGIA IN.

Ad amicum, qui etiam in adverſis fidus permanſerat.

O Mihi poſt nullos unquam memorande ſodales,
Et cui præcipuè ſors mea viſa ſua eſt!
Attonitum qui me (memini) chariſſime primum
Auſus es alloquio ſuſtinuiſſe tuo:
Qui mihi conſilium vivendi mite dediſti,
Cùm foret in miſero pectore mortis amor.
Scis bene cui dicam, poſitis pro nomine ſignis:
Officium nec te fallit, amice, tuum.
Hæc mihi ſemper erunt imis infixa medullis:
Perpetuuſque animi debitor hujus ero.

Spiritus

Spiritus hic vacuas prius extenuandus in auras
Ibit, & in tepido deseret ossa rogo,
Quàm subeant animo meritorum oblivia nostro,
Et longâ pietas excidat ista die.
Dii tibi sint faciles, & opis nullius egentem
Fortunam præstent, dissimilémque meæ.
Si tamen hæc navis van o ferretur amico,
Ignoraretur forsitan ista fides.
Thesea Pirithous non tam sensisset amicum,
Si non infernas vivus adisset aquas.
Ut foret exemplum veri foceus amoris,
Fecerunt furiæ, tristis Oresta, tuæ.
Si non Euryalus Rutulos cecidisset in hostes,
Hyrtacidæ Nisi gloria nulla foret.
Scilicet ut fulvum spectatur in ignibus aurum;
Tempore sic duro est inspicienda fides.
Dum juvat, & vultu ridet fortuna sereno,
Indelibatas cuncta sequuntur opes:
At simul intenuit, fugiunt: nec noscitur ulli,
Agminibus comitum qui modò circtus erat.
Atque hæc exemplis quondam collecta priorum,
Nunc mihi sunt propriis cognita vera malis.
Vix duo trésve mihi de tot superestis amici:
Cætera fortunæ, non mea turba fuit.
Quò magis, ô pauci, rebus succurrite læsis;
Et date naufragio littora tuta meo.
Neve metu falso nimiùm trepidate timentes,
Hâc offendatur nè pietate Deus.
Sæpe fidem adversis etiam laudavit in armis,
Inque suis amat hanc Cæsar, in hoste probat.
Causa mea est melior; qui non contraria fovi
Arma; sed hanc merui simplicitate fugam.
Invigiles igitur nostris pro casibus oro,
Diminui si quà numinis ira potest.
Scire meos casus si quis desideret omnes,
Plus quàm quod fieri res finit, ille petit.
Tot mala sum passus, quot in æthere sidera lucent,
Psrváque quot sircus corpora pulvis habet:
Multáque credibili tulimus majora; ratamque,
Quamvìs acciderint, non habitura fidem.

Amicorum fides rebus adversis elucet.

Fortuna amicos conciliat.

Suo periculo discere.

Fides in hoste etiam laudanda.

Virgiliana imitatio.

Pars

Pars etiam quædam mecum moriatur, oportet:
Méque velim possit dissimulante tegi.
Si vox infragilis, pectus mihi firmius ære,
Pluraque cum linguis pluribus ora forent:
Non tamen idcirco complecterer omnia verbis,
Materia vires exuperante meas.
Pro duce Neritio docti mala nostra poetæ
Scribite; Neritio nam mala plura tuli
Ille brevi spatio multis erravit in undis
Ovidii & Nasonis collatio.
Inter Dulichias Iliacasque domos.
Nos freta sideribus totis distantia mensos
Sors tulit in Geticos Sarmataposque sinus.
Ille habuit fidamque manum, sociosque fideles:
Me profugum comites deseruêre mei.
Ille suam lætus patriam, victorque petebat:
A patriâ fugio victus & exul ego.
Nec mihi Dulichium domus est, Ithaceve, Sameve;
Pœna quibus non est grande abesse locis:
Sed qua de septem totum circumspicit orbem
Montibus, imperii Roma Deúmque locus.
Illi corpus erat durum patiensque laborum:
Invalidæ vires ingeniúmque mihi.
Ille erat assiduè sævis agitatus in armis:
Assuetus studiis mollibus ipse fui.
Me Deus oppressit, nullo mala nostra levante:
Bellatrix illi diva ferebat opem.
Cúmque minor Jove sit tumidis qui regnat in undis:
Illum Neptuni, me Jovis ira premit.
Ulyssis pericula fabulosa.
Adde, quod illius pars maxima ficta laborum:
Ponitur in nostris fabula nulla malis.
Denique quæsitos tetigit tandem ille penates,
Quæque diu petiit, contigit arva tamen:
At mihi perpetuò patriâ tellure carendum est,
Ni fuerit læsi mollior ira Dei.

ELEGIA. V.
Ad Uxorem.

NEc tantùm Clario Lyde dilecta poëtæ,
Nec tantùm Coo Battis amata suo est:

Fecit

Pectoribus quantum tu noſtris uxor inhæres,
Digna minùs miſero, non meliore viro.
Te mea ſuppoſita veluti trabe fulta ruina eſt:
Si quid adhuc ego ſum, muneris omne tui eſt:
Tu facis ut Spolium non ſim nec nuder ab illis,
Naufragii tabulas qui petiêre mei,
Utque rapax ſtimulante fame cupiduſque cruoris
Inculoditum captat ovile lupus;
Aut ut edax vultur corpus circumſpicit ecquod
Sub nulla poſitum cernere poſſit humo:
Sic mea neſcio quis malè fidus rebus acerbis
In bona venturus, ſi paterêre, fuit.
Hunc tua per fortes virtus ſummovit amicos;
Nulla quibus reddi gratia digna poteſt.
Ergò quàm miſero, tam vero teſte probaris:
Hîc aliquod pondus ſi modo teſtis habet.
Nec probitate tuâ prior eſt aut Hectoris uxor.
Aut comes extincto Laodamia viro.
Tu ſi Mæonium vatem ſortita fuiſſes,
Penelopes eſſet fama ſecunda tuæ:
Sive tibi hoc debes, nullo pia facta magiſtro,
Cumque nova mores ſunt tibi luce dati.
Fœmina ſeu princeps omnes tibi culta per annos,
Te docet exemplum conjugis eſſe bonæ;
Aſſimilemque ſui longâ aſſuetudine fecit:
Grandia ſi parvis aſſimilare licet. (vires!
Hei mihi, non magnas quod habent mea carmina
Noſtraque ſunt meritis ora minora tuis!
Si quid & in nobis vivi fuit ante vigoris,
Extinctum longis excidit omne malis:
Prima locum ſanctas heroidas inter haberes:
Prima bonis animi conſpicerêre tuis! Ingenium calamitatibus obnubilatur.
Quantumcunque tamen præconia noſtra valebunt,
Carminibus, vivis tempus in omne meis.

ELEGIA VI.

Ad amicos, qui ejus imaginem auro inſculptam habeant.

Si quis habes noſtris ſimiles in imagine vultus,
Deme meis hederas, Bacchica ſerta, comis:

Iſta

Iſta decent læos felicia ſigna poëtas;
Temporibus non eſt apta corona meis.
Hæc tibi diſſimula, ſentis tamen omnia dici,
In digito qui me ferſque referſque tuo.
Effigiemque meam fulvo complexus in auro,
Chara relegati, quæ potes, ora vides;
Quæ quoties ſpectas, ſubeat tibi diſcere forſan,
Quàm procul à nobis Naſo ſodalis abeſt!
Ingenii monumenta effigies veræ ſunt hominum.
Grata tua eſt pietas; ſed carmina major imago
Sunt mea: quæ mando qualiacunque legas;
Carmina mutatas hominum dicentia formas,
Infelix Domini quod fuga rupit opus.
Hæc ego diſcedens, ſicut bona multa meorum,
Ipſe meâ poſui mœſtus in igne manu.
Vique cremaſſe ſuum fertur ſub ſtipite natum
Theſtias, & melior matre fuiſſe ſoror:
Sic ego non meritos, mecum peritura, libellos
Impoſui rapidis viſcera noſtra rogis:
Metamor. injectæ igni.
Vel quod eram Muſas, ut crimina noſtra, peroſus;
Vel quod adhuc creſcens, & rude carmen erat.
Quæ quoniam non ſunt penitus ſublata, ſe extant,
Pluribus exemplis ſcripta fuiſſe reor;
Nunc precor ut vivant, & non ignava legentem
Otia delectent, admoneantque mei.
Non tamen illa legi poterunt patienter ab ullo,
Neſciat his ſummam ſi quis abeſſe manum.
Summa manus abeſt Metamor.
Ablatum mediis opus eſt incudibus illud:
Deſuit & ſcriptis ultima lima meis:
Et veniam pro laude peto; laudatus abunde,
Non faſtiditus ſi tibi lector ero,
In nonnullis non contemnendis eſt.
Hos quoque ſex verſus in primi fronte libelli,
Si præponendos eſſe putabis, habe.
Orba parente ſuo quocunque volumina tangis,
His ſaltem veſtra detur in urbe locus.
Quoque magis faveat, non hæc ſunt edita ab illo:
Sed quaſi de domini funere rapta ſui.
Quicquid in his igitur vitii rude carmen habebis,
Emendaturus, ſi licuiſſet, erat.

ELEGIA

ELEGIA VII.

In amicum, qui illi pollicitam fidem fregerat.

IN caput alta ſuum labentur ab æquore retro
Fulmina, converſis ſolque recurret equis:
Terra feret ſtellas: cœlum findetur aratro:
Unda dabit flammas: & dabit ignis aquas:
Omnia naturæ præpoſtera legibus ibunt:
Párſque ſuum mundi nulla tenebit iter:
Omnia jam fient, fieri quæ poſſe negabam:
Et nihil eſt, de quo non ſit habenda fides.
Hæc ego vaticinor, quia ſum deceptus ab illo,
Laturum miſero quem mihi rebar opem.
Tantáne te, fallax, cepêre oblivia noſtri?
Afflictúmque fuit tantus adire timor?
Ut neque reſpiceres, nec ſolatêre jacentem,
Dure? nec exequias proſequerêre meas?
Illud amicitiæ ſanctum & venerabile nomen
Re tibi pro vili, ſub pedibúſque jacet. Amicitiæ ſanctum nomen.
Quid fuit, ingenti proſtratum mole ſodalem
Viſere, & alloquii parte levare tui?
Inque meos ſi non lachrymas demittere caſus,
Pauca tamen ficto verba dolore loqui;
Idque quod ignoti faciunt, valedicere ſaltem? Vel dicere
Et vocem populi, publicaque ora ſequi?
Denique lugubres vultus, nunquamque videndos,
Cernere ſupremo, dum licuitque, die?
Dicendumque ſemel toto non amplius ævo
Accipere, & parili reddere voce, Vale?
At fecêre alii nullo mihi fœdere juncti,
Et lachrymas animi ſigna dedêre ſui. Conjunctus.
Quid, niſi convictu cauſiſque valentibus eſſem,
Temporis & longi junctius amore tibi?
Quid, niſi tot luſus, & tot mea ſeria noſſes?
Tot nóſſem luſus ſeriaque ipſe tua?
Quid, ſi duntaxat Romæ mihi cognitus eſſes,
Aſcitus toties in genus omne joci?
Cunctáne in æquoreos abierunt irrita ventos? Ventos verba auferre.
Cunctáne Lethæis merſa feruntur aquis?
Non ego te genitum placidâ reor urbe Quirini,
Urbe meo quæ jam non obeunda pede eſt;

Sed ſcopulis Ponti, quos hæc habet ora, ſiniſtri:
Inque feris Scythiæ, Sarmaticiſque jugis.
Silex intra præcordia. *Et tua ſunt ſilicis circum præcordia venæ;*
Et rigidum ferri ſemina pectus habet:
Quæque tibi quondam tenero ducenda palato
Plena dedit nutrix ubera, tygris erat:
Aut mala noſtra minùs quàm non aliena putares,
Duritiæque mihi non agerere reus.
Sed quoniam accedit fatalibus hoc quoque damnis,
Ut careant numeris tempora prima ſuis:
Effice peccati nè ſim memor hujus, & illo
Officium ut laudem, quo queror, ore tuum.

ELEGIA VIII.

Ad amicum, quod vulgus fortunam ſequatur.

DEtur inoffenſæ vitæ tibi tangere metam,
Qui legis hoc nobis non inimicus opus.
Atque utinam pro te poſſint mea vota valere,
Quæ pro me duros non tetigere Deos.
Calamitas penuriam amicorum invenit. *Donec eris felix, multos numerabis amicos:*
Tempora ſi fuerint nubila, ſolus eris.
Aſpicis ut veniant ad candida tecta columbæ?
Accipiat nullas ſordida turris aves.
Horrea formicæ tendunt ad inania nunquam,
NULLUS ad amiſſas ibit amicus opes.
Utque comes radios per ſolis euntibus umbra eſt;
Cùm latet hic preſſus nubibus, illa fugit:
Mobile ſic ſequitur fortunæ lumina vulgus;
Quæ ſimul inducta nube teguntur, abit.
Hæc precor ut poſſint ſemper tibi falſa videri:
Sunt tamen eventu vera fatenda meo.
Dum ſtetimus, turbæ quantum ſatis eſſet habebat
Nota quidem, ſed non ambitioſa domus.
At ſimul impulſa eſt, omnes timuêre ruinam,
Cautaque communi terga dedêre fugæ.
Sæva neque admiror metuant ſi fulmina, quorum
Ignibus aſtari proxima quæque ſolent.
Sed tamen in duris remanentem rebus amicum
Quolibet inviſo Cæſar in hoſte probat:

Nec

Nec solet irasci (nec enim moderatior alter)
Cùm quis in adversis, si quid amavit, amat.
De comite Argolico postquam cognovit Orestem,
Narratur Pyladen ipse probasse Thoas.
Quæ fuit Actoridæ cum magno semper Achille,
Laudari solita est Hectoris ore fides.
Quod pius ad manes Theseus comes iret amico,
Tartareum dicunt indoluisse Deum.
Euryali, Nisique fide tibi, Turne, relatâ,
Credibile est lacrymis immaduisse genas.
Est etiam miseris pietas; & in hoste probatur:
Hei mihi! quam paucas hæc mea dicta movent!
Hic status, hæc rerum nunc est fortuna mearum,
Debeat ut lacrymis nullus adesse modus.
At mea sint propriò quamvis mœstissima casu
Pectora, profectu facta serena tuo.
Hoc tibi venturum jam tum, charissime, vidi,
Ferret adhuc istam cùm minor aura ratem.
Sive aliquid morum, seu vitæ labe carentis
Est precium; nemo pluris emendus erat:
Sive per ingenuas aliquis caput extulit artes;
Quilibet eloquio fit bona causa tuo.
His ego commotus dixi tibi protinus ipsi,
Scena manet dotes grandis, amice, tuas.
Hoc mihi non ovium fibræ, tonitrúsque sinistri,
Linguáve servatæ penáve dixit avis:
Augurium ratio est & conjectura futuri;
Hæc divinavi, notitiamque tuli:
Quæ quoniam vera est, tota tibi mente mihique
Gratulor, ingenium non latuisse tuum.
At nostrum tenebris utinam latuisset in imis;
Expediit studiis lumen abesse meis.
Utque tibi prosunt artes, facunde, severæ:
Dissimiles illis sic nocuêre mihi.
Vita tamen tibi nota mea est: scis artibus illis
Auctoris mores abstinuisse sui.
Scis vetus hoc juveni lusum mihi carmen; & istos
Ut non laudandos, sic tamen esse jocos.
Ergò & defendi nullo mea posse colore,
Sic excusari crimina posse puto.

Quam pauca amicè rumpatria!

Amores Nasonis.

Quâ potes excusa, nec amici desere causam:
Quo pede cœpisti, sic bene semper eas.

ELEGIA. IX.

Navem laudat, quam in Corinthiaco sinu habuit.

Navis in tutela Palladis.

Est mihi, sitque precor flavæ tutela Minervæ
Navis, & à picta cassside nomen habet.
Sive opus est velis, minimam bene currit ad auram;
Sive opus est remo, remige carpit iter.
Nec comites volucri contenta est vincere cursu,
Occupat egressas qualibet arte rates:
Et patitur fluctus, ferique assilientia longè
Æquora, nec sævis victa madescit aquis.
Illa Corinthiacis primùm mihi cognita terris,
Fida manet trepidæ duxque comesque fugæ:
Perque tot eventus, & iniquis concita ventis
Æquora, Palladio nomine tuta fuit.
Nunc quoque tuta precor vasis secet ostia Ponti,
Quasque petit Getici littoris intret aquas.
Quæ simul Æoliæ mare me deduxit in Helles,
Et longum tenui limite fecit iter;
Fleximus in lævum cursus, & ab Asiæ urbe
Venimus in portus Imbria terra tuos.
Inde levi vento Zerinthia littora nacta,
Threiciam tetigit fessa carina Samon.
Saltus ab hac contrà brevis est Stantira petenti:
Hac dominum tenus est illa secuta suum.
Nam mihi Bistonios placuit pede carpere campos;
Hellespontiacas illa reliquit aquas:
Dardaniamque petit auctoris nomen habentem,
Et re ruricolâ Lampsace tuta Deo;
Quaque per angustas malè vectæ virginis undas,
Sestion Abydenâ separat urbe fretum.
Hinc que Propontiacis hærentem Cyzicon oris,
Cyzicon Æmoniæ nobile gentis opus.
Quaque tenet Ponti Byzantia littora fauces;
Hic locus est gemini janua vasta maris.
Hac precor evincat, propulsaque fortibus Austris
Transeat instabiles Cyaneas;

Cenchreis.

Hectoris.

Navigario Ovidii.

Tentyra.

Dardania à Dardano.

Enicthosque

Eniochosque sinus, & ab his per Apollinis urbem,
Vecta sub Anchiali mœnia findit iter.
Inde Mesembraicos portus, & Opeson, & arces
Prætereat dictas nomine, Bacche, tuo.
Et quos Alcathoi memorant à mœnibus ortos
Sedibus his profugos constituisse larem.
A quibus adveniat Miletida sospes ad urbem,
Offensi quo me contulit ira Dei.
Hæc si contigerint, meritæ cadet agna Minervæ:
Non facit ad nostras hostia major opes.
Vos quoque Tyndaridæ, quos hæc colit insula fratres,
Mite, precor, duplici numen adesse rati.
Altera namque parat Symplegadas ire per altas;
Scindere Bistonias altera puppis aquas.
Vos facite ut ventos, loca cum diversa petamus,
Illa suos habeat, nec minùs ista suos.

Thyoniacosque.
Odesson.
Agna Minervæ.
Vix.

ELEGIA X.

Ad Lectorem, quod itinere hunc primum Librum confecerit.

Littera quæcunque est toto tibi lecta libello,
Est mihi sollicito tempore facta via.
Aut hæc me, gelido tremerem cùm mense Decembri,
Scribentem mediis Adria vidit aquis:
Aut postquam bimarem cursu superavimus Isthmon,
Alteraque est nostra sumpta carina fuga:
Quòd facerem versus inter fera murmura Ponti,
Cycladas Ægeas obstupuisse puto.
Ipse ego nunc miror, tantis animique marisque
Fluctibus ingenium non cecidisse meum.
Seu stupor huic studio, sive est insania nomen,
Omnis ab hac cura mens relevata mea est.
Sæpe ego nimbosis dubius jactabar ab Hœdis:
Sæpe minax Steropes sidere Pontus erat:
Fuscabatque diem custos Erimanthidos Ursæ,
Aut Hyadas sævis auxerat Auster aquis.
Sæpe maris pars intus erat: tamen ipse trementi
Carmina ducebam qualiacunque manu.
Nunc quoque contenti stridente Aquilone ridentes;
Inque modum tumuli concava surgit aqua:

Liber Tristium.
Carminibus relaxantur animi.

Ipse gubernator tollens ad sidera palmas,
Expoſcit votis, immemor artis, opem.
Quocunque aſpexi, nihil est nisi mortis imago:
Quam dubiâ timeo mente, timensque precor.
Attigero. *Contingam portum, portu terrebor ab ipso:*
Plus habet infestâ terra timoris aquâ.
Nam simul insidiis hominum pelagique labore;
Et faciunt geminos ensis & unda metus.
Ille meo vereor nè ſperet ſanguine predam;
Hæc titulum noſtræ mortis habere velit.
Avidæque instructa. *Barbara pars læva est avidæ subſtructa rapinæ,*
Quam cruor, & cædes, bellaque ſemper habent:
Submissa i. edita & mancipata. *Cumque sit hybernis agitatum fluctibus aquor,*
Pectora ſunt ipso turbidiora mari.
Quò magis his debes ignoſcere, candide lector,
Si ſpe sint (ut ſunt) inferiora tuâ.
Non hæc in noſtris (ut quondam) ſcribimus hortis;
Nec conſuete meum lectule corpus habes:
Factor in indomito, brumali luce, profundo;
Ipſaque cæruleis charta feritur aquis.
Improbe pugnat hyems; indignaturque quòd auſim
Scribere, ſe rigidas incutiente minas.
Vincat hyems hominem. ſed eodem tempore, quæſo,
Ipſe modum ſtatuam carminis, illa ſui.

PUB. OVID. NASONIS
De *Triſtibus*. Lib. II.

Ad Auguſtam Cæſarem.

Ingenium Naſoni obfuit. *QVid mihi vobiſcum est, infelix cura, libelli,*
Ingenio perii qui miſer ipſe meo?
Cur modo damnatas repeto mea crimina Muſas?
An ſemel est pœnam commeruiſſe parùm?
Carmina fecerunt, ut me cognoſcere vellent
Omine non fauſto fœmina virque meo:
Carmina fecerunt, ut me moreſque notaret
Jam pridem inviſus Cæſar ab arte meo?

Deme

Deme mihi studium, vitæ quoque crimina demes:
Acceptum refero versibus esse nocens.
Hoc pretium vitæ vigilatorumque laborum
Cepimus: ingenio est pœna repeta meo.
Si saperem, doctas odissem jure sorores,
Numina cultori perniciosa suo.
At nunc (tanta meo comes est insania morbo) Insania.
Saxa memor refero rursus ad icta pedem.
Scilicet ut victus repetit gladiator arenam,
Et redit in tumidas naufraga pupis aquas.
Forsitan, ut quondam Teuthrantia regna tenenti,
Sic mihi res eadem vulnus opemque feret;
Musaque, quæ movit, motam quoque leniet iram:
Exorant magnos carmina sæpe Deos. Carmina Deos exorant.
Ipse quoque Ausonias Cæsar matresque nurusque
Carmina turrigeræ dicere jussit Opi.
Jusserat & Phœbo dici, quo tempore ludos
Fecit; quos ætas aspicit una semel.
His precor exemplis tua nunc, mitissime Cæsar,
Fiat ab ingenio mollior ira meo.
Illa quidem justa est; nec me meruisse negabo:
Non adeo nostro fugit ab ore pudor.
Sed, nisi peccárem, quid tu concedere posses?
Materiam veniæ sors tibi nostra dedit.
Si, quoties peccant homines, sua fulmina mittat
Jupiter, exiguo tempore inermis erit.
Nunc, ubi detonuit, strepitúque exterruit orbem,
Parum discussis aëra reddit aquis.
Jure igitur genitor que Deûm rectorque vocatur; Augustus pater patriæ.
Jure capax mundus nil Jove majus habet.
Tu quoque cum patriæ rector dicare, patérque,
Utere more Dei nomen habentis idem: Numen.
Idque facis; nec te quisquam moderatius unquam
Imperii potuit frena tenere sui.
Tu venias Partho superato sæpe dedisti,
Non concessurus, quam tibi victor erat. Clementia & liberalitas Augusti.
Divitiis etiam multos, & honoribus auctos
Vidi, qui tulerant in caput arma tuum.
Quæque dies bellum, belli tibi sustulit iram:
Pársque simul templis utraque dona tulet.

Utque tuus gaudet miles, qui vinceret hostem:
Sic, cur se victum gaudeat, hostis habet.
Causa mea est melior, qui non contraria dicor
Arma, nec hostiles esse secutus opes.
Per mare per terras, per tertia numina juro;
Per te præsentem conspicuumque Deum:
Hunc animum faviſſe tibi, vir maxime, meque,
Quâ solâ potui, mente fuiſſe tuum.
Optavi peteres cœlestia sidera tardè:
Parsque fui turbæ parva precantis idem.
Et pia thura dedi pro te, cumque omnibus unus
Ipse quoque adjuvi publica vota meis.
Quid referam libros illos quoque crimina nostra,
Mille locis plenos nominis esse tui?
Inspice majus opus, quod adhuc sine fine relictum,
In non credendos corpora versa modos:
Invenies vestri præconia nominis illic:
Invenies animi pignora multa mei.
Non tua carminibus major fit gloria: nec quo,
Ut major fiat, crescere possit, habet.
Fama Jovis supereſt: tamen hunc sua facta resonant,
Et se materiam carminis esse, juvat.
Cumque Gigantæi memorantur prælia belli;
Credibile est lætum laudibus esse suis.
Te celebrant alii, quanto decet ore; tuasque
Ingenio laudes uberiore canunt.
Sed tamen, ut fuso taurorum sanguine centum,
Sic capitur minimo thuris honore Deus.
Ah! ferus, & nobis minimum crudeliter hostis,
Delicias legit qui tibi cunque meas:
Carmina ne nostris sic te venerantia libris,
Judicio possint candidiore legi.
Esse sed irato quis ne mihi possint amicus?
Vix tunc ipse mihi non inimicus eram.
Cum cœpit quassata domus subsidere, paries
In proclinatas omne recumbit onus.
Cunctaque fortunâ rimam faciente debiscunt:
Ipsa suo quædam pondere tractarunt.
Ergo hominum quæsitum odium mihi carmine, quæque
Debuit est vultus turba secuto tuos.

Libri Ovidii pleni mentionis Augusti.

Minima etiam Diis placentque piebiant. Hic.

Quondam.

At

At (memini) vitámque meam moresque probabas
Illo, quem dederas, prætereuntis equo.
Quod si non prodest, & honesti gloria nulli
Redditur: at nullum crimen adeptus eram:
Nec male commissa est nobis fortuna reorum,
Vsque decem decies inspicienda viris: Centum viri.
Res quoque privatas statui sine crimine judex,
Deque mea fassa est pars quoque justa fide. Victa.
Me miserum! potui, si non extrema nocerent,
Judicio tutus non semel esse tuo.
Vltima me perdunt: imóque sub æquore mergit Una.
Incolumen toties ima procella ratem.
Nec mihi pars nocuit, de gurgite parva: sed omnes
Prestère hoc fluctus oceanúsque caput:
Cur aliquid vidi? cur noxia lumina feci?
Cur imprudenti cognita culpa mihi est;
Inscius Actæon vidit sine veste Dianam,
Præda suis canibus non minùs ille fuit.
Scilicet in superis etiam fortuna luenda est:
Nec veniem, læso numine, casus habet.
Illâ nostra die, quâ me malus abstulit error,
Parva quidem periit, sed sine labe, domus:
Sic quoque parva tamen, patrio dicatur ut ævo
Clara; nec ullius nobilitate minor:
Et neque divitiis, nec pauperate notanda est:
Vnde sit in neutrum conspiciendus eques. Ovidii domus nobilitata ingenio.
Sit quoque nostra domus vel censu parva, vel ortu;
Ingenio certè non latet illa meo:
Quo videas quamvis nimiùm juveniliter usus,
Grande tamen toto nomen ab orbe fero;
Turbáque doctorum Nasonem novit, & audet
Non fastiditis annumerare viris.
Corruit hæc igitur Musis accepta sub uno,
Sed non exiguo, crimine lapsa domus:
Atque ea sic lapsa est, ut surgere, si modo læsi
Ematuruerit Cæsaris ira, queat:
Cujus in eventu pœnæ clementia tanta est,
Vt fuerit nostro lenior ira metu.
Vita data est, citráque necem tua constitit ira,
O princeps parcè viribus use tuis.

Insuper

Insuper accedunt, te non adimente, paternæ
(Tanquam vita parùm muneris esset) opes.

Exul Naso nullo S. consulto. Selecto.

Nec mea decreto damnâsti facta senatûs;
Nec mea secreto judice jussa fuga est.
Tristibus invectus verbis (ità principe dignum est)
Ultus es offensas, ut dicet, ipse tuas.
Adde quòd edictam, quamvis immite minaxque,
Attamen in pœne nomina lene fuit:

Ovid, relegatus, non exul.

Quippe relegatus, non exul dicor in illo;
Parcáque fortunæ sunt tibi verba meæ.
Nulla quidem sano gravior, mentíque potenti
Pœna est, quàm tanto displicuisse viro.
Sed solet interdum fieri placabile numen:
Nube solet pulsa candidus ire dies.
Vidi ego pampineis oneratam vitibus ulmum,
Quæ fuerat sævo fulmine tacta Jovis.
Ipse licèt speres vetes, sperabimus, atque
Hoc unum fieri te prohibente potest.
Spes mihi magna subit, cum te, mitissime Cæsar;
Spes mihi, respicio cum mea facta, cadit:
Et veluti ventis agitantibus æquora, non est
Æqualis rabies, continuusque furor;
Sed modò subsidunt intermissique silescunt,
Vimque putes illos deposuisse suam:
Sic abeunt redeuntque mei, variantque timores;
Et spem placandi dantque negantque tui.
Per superos igitur, qui dant tibi longa, dabúntque
Tempora, Romanum si modò nomen amant:
Per patriam, quæ te tuta & secura parente est,
Cujus & in populo pars ego nuper eram:
Sic tibi, quem semper factis animóque mereris,
Reddatur gratæ debitus urbis amor:

Livia Augusti.

Livia sic tecum sociales impleat annos;
Quæ, nisi te, nullo conjuge digna fuit:
Quæ si non esset, cœlebs te vita deceret,
Nullâque, cui posses esse maritus, erat.

Hic.

Sospite sic te sit natus quoque sospes, & olim
Imperium regat hoc cum seniore senex:
Ut faciúntque tui sivus juvenile nepotes,
Per tua, perque tui facta parentis eant:

Sic

Sic assueta tuis semper victoria castris,
Nunc quoque se præstet, notaque signa petat:
Ausoniumque ducem solitis circumvolet alis,
Ponat & in nitida laurea serta coma.
Per quem bella geris; cujus nunc corpore pugnas,
Auspicium cuidas grande, deosque tuos:
Dimidioque tui præsens, & respicis urbem:
Dimidio procul es, sævaque bella geris:
Hic tibi sic redeat superato victor ab hoste,
Inque coronatis fulgeat altus equis.
Parce, precor, fulmenque tuum fera tela reconde:
Heu nimium misero cognita tela mihi!
Parte pater patria, nec nominis immemor hujus
Olim placandi spem mihi tolle tui. Redde.
Non precor ut redeam (quamvis majora petitis
Credibile est magnos sæpe dedisse deos)
Mitius exilium si das propiusque roganti; Mitius exilium erat.
Pars erit è pœna magna levata mea.
Ultima perpetior medios ejectus in hostes:
Nec quisquam à patria longius exul abest.
Solus ad ingressus missus septemplicis Istri,
Parrhasiæ gelido virginis axe premor.
Iazyges, & Colchi, Metereaque turba, Getæque
Danubii mediis vix prohibentur aquis.
Cumque alii tibi sint causa graviora fugati;
Ulterior nulli, quàm mihi, terra data est.
Longius hac nihil est, nisi tantum frigus & hostis,
Et maris astricto quæ coit unda gelu.
Hactenus Euxini pars est Romana sinistri:
Proxima Basternæ Sauromatæque tenent.
Hæc est Ausonio sub jure novissima: vixque
Hæc sit in imperii margine terra tui.
Unde precor supplex, ut nos in tuta releges;
Nè sit cum patria pax quoque adempta mihi:
Nè timeam gentes, quas non bene submovet Ister,
Néve tuus possim civis ab hoste capi.
Fas prohibet Latio quenquam de sanguine natum,
Cæsaribus salvis, barbara vincla pati.
Perdiderit cùm me duo crimina, carmen, & error; Crimina Nasonis.
Alterius facti culpa silenda mihi.

Nam

Nam tanti non sum, renovem ut tuta vulnera, Cæsar,
Quem nimio plus est indoluisse semel,
Lectus. Altera pars superest; qua turpi crimine læsus,
Arguor obscœni doctor adulterii.
Fas ergò est aliquà cœlestia pectora falli:
Et sunt notitiæ multa minora tuâ.
Utque Deos cœlumque simul sublime tuenti
Non vacat exiguis rebus adesse Jovi:
A te pendentem sic dum circumspicis orbem,
Effugiunt curas inferiora tuas.
Augusti carmina. Scilicet imperii, princeps, statione relictâ,
Imparibus legeres carmina facta modis?
Non ea te moles Romani nominis urget,
Inque tuis humeris tam leve fertur onus,
Lusibus ut possis advertere numen ineptis,
Excutiâsque oculis otia nostra tuis.
Nunc tibi Pannonia est, nunc Illyris ora domanda:
Rhetica nunc præbent, Thraciáque arma metum.
Nunc petit Armenius pacem: nunc porrigit arcus
Parthus eques, timidâ captâque signa manu:
Germania. Nunc te prole tuâ juvenem Germania sentit;
Belláque pro magno Cæsare Cæsar habet.
Denique ut in tanto quantum non extitit unquam,
Corpore, pars nulla est, quæ latet imperii:
Urbs quoque te, & legum lassat tutela tuarum,
Et morum, similes quos cupis esse tuis.
Non tibi contingunt, quæ gentibus otia præstas:
Bellaque cùm multis irriquieta geris.
Miror in hoc igitur tantarum pondere rerum
Evoluisse Unquam te nostros evoluisse jocos.
pentasyllabum. At si (quod mallem) vacuus fortasse fuisses,
Nullum legisses crimen in arte mea.
Amatorii libri. Illa quidem fateor frontis non esse severæ
Scripta, nec à tanto principe digna legi:
Non tamen idcirco legum contraria jussis
Sunt ea; Romanos eruditunque mores:
Néve quibus scribam possis dubitare, libellus
Ex I. libro de Arte. Quatuor hos versus è tribus unus habet.
Este procul vitæ tenues, insigne pudoris;
Quæque tegis medios instita longa pedes.

Nil,

Nil, niſi legittimum, conceſſaque furta, canemus :
Inque meo nullum carmine crimen erit :
Ecquid ab hac omnes rigidas ſubmovimus artes,
Quas ſtola contingi, vittaque ſumpta vetat ?
At matrona poteſt alienis artibus uti ;
Quodque trahat quamvis, non doceatur, habet.
Nil igitur matrona legat, quia carmine ab omni
Ad delinquendum doctior eſſe poteſt.
Quodcunque attigerit (ſi qua eſt ſtudioſi ſiniſtri)
Ad vitium mores inſtruit inde ſuos.
Sumpſerit annales (nihil eſt hirſutius illis)
Facta ſit unde parens Ilia, nempe leget ;
Sumpſerit, Æneadem genetrix ubi prima ; requiret
Æneadûm genetrix unde ſit alma Venus.
Perſequar inferius (modo ſi licet ordine ferri)
Poſſe nocere animis carminis omne genus.
Non tamen idcirco crimen liber omnis habebit :
Nil prodeſt, quod non lædere poſſit idem.
Igne quid utilius ? ſi quis tamen urere tecta
Comparat, audaces inſtruit igne manus :
Eripit interdum, modò dat medicina ſalutem :
Quæque juvet monſtrat, quæque ſit herba nocens.
Et latro, & cautus pracingitur enſe viator :
Ille ſed inſidias, hic ſibi portat opem.
Diſcitur innocuas ut agat facundia cauſas :
Protegit hæc ſontes, immeritoſque premit.
Sic igitur carmen, rectâ ſi mente legatur,
Conſtabit nulli poſſe nocere meum :
Et tandem vitium quicunque hinc concipit, errat ;
Et nimium ſcriptis arrogat ille meis.
Ut tamen hoc fatear : ludi quoque ſemina præbent
Nequitiæ ; tolli tota theatra jube.
Peccandi cauſam quàm multis ſæpe dederunt
Martia, cùm durum ſternis arena ſolum !
Tollatur Circus ; non tuta licentia Circi eſt :
Hîc ſedet ignoto juncta puella viro.
Cùm quædam ſpatientur in hac, ut amator eâdem
Conveniat, quare porticus ulla patet ?
Quis locus eſt templis auguſtior ? hæc quoque vitet,
In culpam ſiqua eſt ingenioſa ſuam :

Mores cujuſque pro præceptore ſunt.

Cœperit.

Theatra.

Campus Mart.

Circus.

Porticus.

Cùm

Jupiter Capitolinus.

Cùm ſteteret Jovis æde; Jovis ſecurrit in æde,
Quàm multas matres fecerit ille Deus.
Proxima adoranti Junonia templa ſubibit,
Pellicibus multis indoluiſſe Deam.
Pallade conſpectâ, natum de crimine virgo
Sustulerit quare, quærit, Erichthonium.
Venerit in magni templum tua numina Martis;
Stat Venus ultori juncta viro ante fores.
Iſidis æde ſedens, cur hanc Saturnia, quæret,
Egerit Ionio Bosphoriòque mari.

Endymion.

In Venerem Anchiſes, in Lunam Latmius heros,
In Cererem Iaſius, qui referatur, erit.
Omnia perverſas poſſunt corrumpere mentes:
Stant tamen illa ſuis omnia tuta locis.
Et procul à ſcripta ſolis meretricibus arte,
Submovet ingenuas pagina prima manus.
Quæcunque erumpit, quâ non ſinet ire ſacerdos,
Protinus hæc vetiti criminis acta rea eſt.

Verſus molliores legere.

Nec tamen eſt facinus verſus evolvere molles:
Multa licet caſtæ, non facienda, legant.
Sæpe ſupercilii nudas matrona ſeveri,
Et veneris ſtantes ad genius omne, videt.
Corpora Veſtales oculi meretricia cernunt:
Nec domino pœnæ res ea cauſa fuit.
At cur in noſtra nimia eſt laſcivia muſa?
Cúrve meus cuiquam ſuadet amare liber?
Nil niſi peccatum, manifeſtaque culpa fatenda eſt:
Pœnitet ingenii judiciique mei.
Cur non Argolicis potius quæ concidit armis,
Vexata eſt iterum carmine Troia meo?
Cur tacui Thebas? & mutua vulnera fratrum?
Et ſeptem portas ſub duce quamque ſuo?
Non mihi materiam bellatrix Roma negabat:
Et pius eſt patriæ facta referre labor.
Denique cum meritis impleveris omnia, Cæſar,
Pars mihi de multis una canenda fuit.
Utque trahunt oculos radiantia lumina Solis;
Traxiſſent animum ſic tua facta meum.
Arguor immerito: tenuis mihi campus aratur.
Illud erat magnæ fertilitatis opus:

Non

Non ideo debet pelago se credere, siqua
Audeat exiguo ludere cymba lacu.
Audeat exiguo.

Forsan & hoc dubitem, numeris levioribus aptus
Sim satis, in parvos sufficiamque modos.
Non omnibus omnia conveniunt.

At si me jubeas domitos Jovis igne Gigantes
Dicere, conantem debilitabit onus.

Divitis ingenii est, immania Cæsaris acta
Condere, materiâ nè superetur opus.

Et tamen ausus eram : sed detractare videbat,
Quódque nefas, damno viribus esse tuis.

Ad leve rursus opus juvenilia carmina veni :
Et falso movit pectus amore meum.

Non equidem vellem, se me mea fata trahebant :
Inque meas pœnas ingeniosus eram.

Hei mihi ! cur didici ? cur me docuêre parentes ?
Litteraque est oculos ulla morata meos ?

Hæc tibi me invisum lascivia fecit, ob artes,
Quas ratus es veritos sollicitare toros.

Sed neque me nuptæ didicerunt furta magistræ :
Quódque parùm novit nemo docere potest.

Sic ego delicias & mollia carmina feci,
Strinxerit ut nomen fabula nulla meum :

Sic & Catullus.

Nec quisquam est adeò media de plebe maritus,
Ut dubius vitio sit pater ille meo.

Crede mihi, distant mores à carmine nostro :
Vita verecunda est, Musa jocosa mea.

Magnaque pars mendax operum est & ficta meorum ;
Plus sibi permisit compositore suo.

Nec liber indicium est animi : sed honesta voluntas
Plurima mulcendis auribus apta refert.

Libri non sunt judicium animi.

Accius esset atrox : convivia Terentius esset :
Essent pugnaces qui fera bella canunt.

Denique composui teneros non solus amores :
Composito pœnas solus amore dedi.

Quid nisi cum multo Venerem confundere vino
Præcepit Lyrici Teia Musa senis ?

Lesbia quid docuit Sappho, nisi amare puellas ?
Tuta tamen Sappho, tutus & ille fuit.

Exemplis refellit crimen Sapho.

Nec tibi Battiade nocuit, quod sæpe legenti
Delicias versu fassus es ipse tuas.

Fabula-

Menandri Comœdia
Fabula jucundi nulla est sine amore Menandri!
Et solet hic pueris virginibusque legi.

Ilias nil aliud est nisi adultera.
Ilias ipse quid est, nisi turpis adultera, de qua
Inter amatorem pugna virúmque fuit?

Quid prius est illic flammâ Chryseïdos, aut quæ
Fecerat iratos rapta puella duces?

Odyssea.
Aut quid Odyssea est, nisi fœmina propter amorem,

Viris.
Dum vir abest, multis una petita procis?
Quid nisi Mæonides venerem Martémque ligatos
Narrat, in obsceno corpora prensa toro?

Homerus.
Unde, nisi indicio magni sciremus Homeri,
Hospitis igne duas incaluisse Deas?

Tragœdia.
Omne genus scripti gravitate tragœdia vincit:
~~*Hæc quoque materiam semper amoris habet.*~~
Nam quid in Hyppolyto est, nisi saeva flamma novercæ?
Nobilis est Canace fratris amore sui.
Quid? non Tantalides agitante Cupidine currus,
Pisæam Phrygiis vexit eburnus equis?
Tingeret ut ferrum natorum sanguine mater,
Concitus à læso fecit amore dolor.

Iris.
Fecit amor subitas volucres cum pellice regem,
Quæque suum luget nunc quoque mater Ityn.
Si non Aeropem frater sceleratus amasset,
Aversos solis non legeremus equos.

Scylla.
Impia nec tragicos tetigisset Scylla cothurnos,
Ni patrium crimen desecuisset amor.

Electra.
Qui legis Electran, & egentem mentis Orestem,
Ægisthi crimen. Tyndaridósque legis.
Nam quid de tetrico referam domitore Chimæra,
Quem lecto fallax hospita penè dedit?
Quid loquar Hermionem? quid te Schœneia virgo?
Teque Mycenæo Phœbas amata duci!
Quid Danaen? Danaique nurus? matremque Lyæi?
Alcmenam? & noctes, quas coiere, duas?
Quid generum Peliæ, quid Thesea, quidve Pelasgum,
Iliacam tetigit qui rate primus humum?
Huc Iole, Pyrrhique parens, huc Herculis uxor,
Huc accedat Hylas, Iliacusque puer.
Tempore deficiar, tragicos si persequar ignes;
Vixque meus capiet nomina nulla liber.

Est

Est & in obscœnos deflexa tragœdia risus:
Multáque præteriti verba pudoris habet.
Nec nocet auctoris mollem qui fecit Achillem,
Infregisse suis fortia facta modis.
Junxit Aristides Milesia crimina secum; Milesia crimina
Pulsus Aristides nec tamen urbe sua est: Aristidis
Nec, qui descripsit corrumpi semina matrum,
Eubius impuræ conditor historiæ:
Nec qui composuit nuper Sybaritida, fugit:
Nec, qui concubitus non tatuere suos.
Sintque ea doctorum monumentis mista virorum:
Muneribúsque ducum publica facta patent.
Néve peregrinis tantùm defendar ab armis,
En Romanus habet multa jocosa liber.
Vtque suo Martem cecinit gravis Ennius ore; Ennius arte rudis
Ennius ingenio maximus, arte rudis: Lucretius,
Explicat ut causas rapidi Lucretius ignis,
Casúsque triplex vaticinatur opus:
Sic sua lascivo cantata est sæpe Catullo Catullus,
Fœmina, cui falsum Lesbia nomen erat:
Nec contentus ea multos vulgavit amores,
In quibus ipse suum fassus adulterium est.
Par fuit exigui similísque licentia Calvi, Calvus,
Detexit variis qui sua facta modis. (quos
Quid referam Ticidæ? quid Memmî carmen? apud Ticida.
Nomen adest rebus, nominibúsque pudor. Memmius,
Cinna quoq; his comes est Cinnáque procacior Anser: Cinna.
Et leve Cornificî, párque Catonis opus: Anser.
Et quorum libris modò dissimulata Perilla, Cornificius.
Nomine nunc legitur dicta, Metelle, tuo,
Is quoque Phasiacas Argo qui duxit in undas, Cato.
Non potuit Veneris furta tacere suæ.
Nec minus Hortensi, nec sunt minùs improba Servî Hortensius
Carmina: quis dubitet nomina tanta sequi? Servius.
Vertit Aristidem Sisenna, nec obfuit illi Sisenna.
Historiæ turpes inseruisse jocos.
Nec fuit opprobrio celebrasse Lycorida Gallo: Gallus.
Sed linguam nimio non tenuisse mero.
Credere juranti durum putat esse Tibullus Tibullus,
Hoc etiam de se quod neget ille viro.

Fallere custodem demum docuisse fatetur:
Séque sua miserum nunc ait arte premi.
Sæpe velut gemmam domina signumque probaret,
Per causam meminit te tetigisse manum.
Vtque refert, digitis sæpe est nutuque locutus,
Et tacitam mensæ duxit in ore notam:
Et quibus è succis abeat de corpore livor,
Impresso fieri qui solet ore, docet.

Ille. *Denique ab incauto nimium petit illa marito:*
Se quoque uti servet, peccat ut ille minùs.
Scit cui latretur, cum solus ob ambulet ipse,
Excreat. *Cui toties clausas excreet ante fores.*
Furtim. *Multáque dat furti talia præcepta, docétque*
Qua nupta possint fallere ab arte viros.
Nec fuit hoc illi fraudi, legitúrque Tibullus,
Et placet, & jam te principe notus erat.
Propertius. *Invenies eadem blandi præcepta Properti:*
Districtius minima nec tamen illa nota est.
His ego successi; quoniam præstantia candor
Nomina vivorum dissimulare jubet.
Non timui (fatcor) nè quà tot ière carinæ
Naufraga servatis omnibus una foret.
Sunt aliis scriptæ, quibus alea luditur, artes.
Artes aleæ. *Hæc est ad vestros non leve crimen avos.*
Quid valeant tali, quo possis plurima jactu
Fingere damnosos effugiásque canes;
Tessera quos habeat numeros, distante vocato,
Doceat. *Mittere quo deceat, quo dare missa modo:*
Discolor ut vetlo grassetur limite miles,
Cum medius gemino calculus hoste perit:
Vt magè velle sequi sciat, & revocare priorem,
Nec tuto fugiens, incomitatus eat.
Tabella aleatoria. *Parva sedet terris instructa tabella lapillis,*
In qua vicisse est, continuasse suos.
Quique alii lusus (neque enim nunc persequar omnes
Perdere rem caram tempora nostra solent.
Ecce canit formas aliusque jactusque pilarum:
Variæ descriptiones. *Hic artem nandi præcipit ille trochi.*
Composita est aliis fuscandi cura coloris:
Hic epulis leges, hospitióque dedit:

Alter

Alter humum, de qua fingantur pocula, monstrat,
Quaque docet liquido testa sit apta mero.
Talia luduntur tumoso mense Decembri,
Quæ jam nonnulli composuisse nocet.
His ego deceptus non tristia carmina feci.
Sed tristis nostros pœna secuta jocos.
Denique non video tot de scribentibus unum,
Quem sua perdiderit Musa repertus ego. Unum Ovidium ingenium perdidit.
Quid si scripsissem mimos obscœna jocantes,
Qui semper ficti crimen amoris habent?
In quibus assiduè cultus procedit adulter;
Verbaque dat stulto callida nupta viro.
Nubilis hæc virgo, matronaque, virque, puerque
Spectat; & ex magna parte Senatus adest.
Non satis, incestis temerari vocibus aures:
Assuescunt oculi multa pudenda pati.
Crimque fefellit amans aliquâ novitate maritum,
Plauditur, & magno palma favore datur. Quoque.
Quódque minus prodest, pœna est lucrosa poetæ;
Tantaque non parvo crimina Prætor emit. Ludi Augustales.
Inspice ludorum sumptus, Auguste, tuorum:
Empta tibi magno talia multa leges.
Hæc tu spectâsti, spectandaque sæpe dedisti?
Majestas adeò comes ubique tua est.
Luminibúsque tuis, totus quibus utitur orbis,
Scenica vidisti lætus adulteria.
Scribere si fas est imitantes turpia mimos; Mimi.
Materiæ minor est debita pœna meæ.
An genus hoc scripti faciunt sua pulpita tutum?
Quodque licet mimis, scena licere dedit? Liber.
Et mea sunt populo saltata poemata sæpe.
Sæpe oculos etiam detinuêre tuos.
Scilicet in domibus vestris, ut prisca virorum
Artificis fulgent corpora picta manu:
Sic, quæ concubitus varios, Venerísque figuras
Exprimat, est aliquo parva tabella loco.
Utque sedet vultu fassus Telamonius iram,
Inque oculis facinus barbara mater habet.
Sic madidos siccare gitis Venus uda capillos;
Et modo maternis tecta videtur aquis.

Bella ſonant alii telis inſtructa cruentis:
Párſque tui generis, pars tua facta canit.
Invida me ſpatio natura coercuit arcto,
Ingenio vires exiguaſque dedit.
Virgilius. *Et tamen ille tuus felix Æneidos auctor*
Contulit in Tyrios arma virúmque toros,
Nec legitur pars ulla magis de corpore toto,
Quàm non legitimo fœdere junctus amor.
Phyllidis hic idem, teneræque Amaryllidis ignes,
Bucolica. *Bucolicis juvenis luſerat ante modis.*
Nos quoque jamptidem ſcripto peccavimus iſto:
Supplicium patitur non nova cuſpis novum.
Carminaque ediderám, cùm te delicta notantem
Praterii toties irrequietus eques.
Ergò quæ juveni mihi non nocitura putavi
Scripta parùm prudens, nunc nocuere ſeni.
Sed redundavit veteris vindicta libelli,
Diſtat & à meriti tempore pœna ſui.
Ne tamen omne meum credas opus eſſe rem ſtum,
Sæpe dedi noſtræ grandia vela rati.
Faſtorum lib. XII. *Sex ego faſtorum ſcripſi totidémque libellos;*
Cúmque ſuo finem menſe volumen habet:
Idque tuo nuper ſcriptum ſub nomine, Cæſar,
Medea Ovidii. *Et tibi ſacratum ſors mea rupit opus.*
Et dedimus Tragicis ſcriptum regale cothurnis:
Quæque gravis debet verba cothurnus habet.
Metamorphoſis. *Dictaque ſunt nobis, quamvis manus ultima cœpto*
Defuit, in facies corpora verſa novas.
Atque utinam revoces animum paulliſper ab ira,
Et vacuo jubeas hinc tibi pauca legi:
Pauca; quibus prima ſurgens ab origine mundi,
In tua deduxi tempora, Cæſar, opus:
Aſpicies quantum dederis mihi pectoris ipſe;
Quóque favore animi téque tuóſque canam.
Non ego mordaci diſtrinxi carmine quenquam:
Non meus ullius crimina verſus habet.
Candidus à ſalibus ſuffuſis felle refugi:
Nulla venenato littera miſta joco eſt.
Inter tot populi, tot ſcripti millia noſtri,
Quem mea Calliope laſerit, unus ero,

Non

Non igitur noſtris ullum gaudere Quiritem
Auguror at multos indoluiſſe malis.
Nec mihi credibile eſt quenquam inſultare jacenti,
Gratia candori ſiqua relata meo eſt.
His precor atque aliis poſſint tua numina flecti,
O pater, ô patriæ cura ſalúſque tuæ.
Non ut in Auſoniam redeam: niſi forſitan olim,
Cùm longo pœna tempore victus eris:
Tutius exilium. paulóque quietius oro,
Ut par delicto ſit mea pœna ſuo.

PUB. OVID. NASONIS.

De Triſtibus Lib. III.

ELEGIA I.

Liber Lectorem alloquitur.

Miſſus in hanc venio timidè liber exulis urbem:
Da placidam feſſo, Lector amice, manum.
Néve reformida, nè ſim tibi fortè pudori:
Nullus in hac charta verſus amare docet.
Nec domini fortuna mei eſt, ut debeat illam
Infelix ultrò diſſimulare jocis:
Id quoque quod viridi quondam malè luſit in ævo,
(Heu! nimium ſerò) damnat, & odit opus.
Aſpice quid portem; nihil hîc niſi triſte videbis,
Carmine temporibus conveniente ſuis.
Clauda quòd alterno ſubſidunt carmina verſu;
Vel pedis hoc ratio, vel via longa facit.
Quòd neque ſum cedro flavus, nec pumice lævis; Pumex.
Erubui domino cultior eſſe meo.
Littera ſuffuſas quòd habet maculoſa liturâ; Excuſat li-
Læſit opus lacrymis ipſe poeta ſuum. turas.
Siqua videbuntur caſu non dicta Latinè;
In qua ſcribebat, barbara terra fuit.
Dicite, Lectores, ſi non grave, quâ ſit eundum,
Quâſque petam ſedes hoſpes in urbe liber.

Hæc ubi sum furtim lingua titubante locutus,
Qui mihi monstraret, vix fuit unus, iter.
Dii tibi dent, nostro quod non tribuêre poetæ,
Molliter in patria vivere posse tua:
Duc age namq; sequar, quamvis terrâque marique
Longinquo referam lassus ab orbe pedem.
Via sacra. *Peruit & ducens; Hæc sunt fora Cæsaris, inquit:*
Hæc est à sacra quæ via nomen habet.
Hic Porta Palatina. *Hic locus est Vestæ qui Palladia servat, & ignem:*
Hæc fuit antiqui regia parva Numæ.
Inde petens dextrum. Porta est, ait, ista Palati:
Hic fator: hoc primum condita Roma loco est.
Singula dum miror, video fulgentibus armis
Conspicuos postes, tectaque digna Deo:
Et Jovis hæc, dixi, domus est: quod ut esse putarem
Augurium menti querna corona dabat.
Cujus ut accepi Dominum, Non fallimur, inquam:
Et magni verum est hanc Jovis esse domum.
Laurus Triumphalis. *Cur tamen opposita velatur janua lauro?*
Cingit & augustos arbor opaca fores?
Civica corona, de qua Gell. *An quia perpetuos meruit domus ista triumphos?*
An quia Laurulio semper amicta Deo est?
Ipsane quod festa est? an quod facit omnia festa?
Quam tribuit terris, pacis an ista nota est?
Utque viret semper laurus, nec fronde caduca
Carpitur: æternum sic habet ille decus.
Causa superpositæ. *Causaque suppositæ scripto testante, coronæ.*
Servatos cives indicat hujus ope.
Adjice servatis unum, pater optime, civem,
Qui procul extremo pulsus in orbe latet:
In quo pœnarum, quas se meruisse fatetur,
Non facinus causam, sed sua fecit error.
Me miserum! vereorque locum vereorque potentem;
Et quatitur trepido littera nostra metu.
Aspicis exangui chartam pallere colore?
Aspicis alternos intremuisse pedes?
Quandocunq; præor, nostro placata parenti,
Iisdem sub dominis aspiciare domus.
Inde timore pari gravibus sublimia celsis
Ducor ad intonsi candida templa Dei:

Signa

Signa peregrinis ubi sunt alterna columnis
Belidès, & stricto stat fera mensa ense pater.
Quæque viri docto veteres fecère novique
Pectore, lecturis inspicienda patens.
Quærebam fratres, exceptis scilicet illis,
Quos suus optaret non genuisse parens,
Quærentem frustrà cultos è sedibus illis
Præpositus sancto jussit abire loco.
Altera templa peto vicino juncta theatro:
Hæc quoque erant pedibus non adeunda meis.
Nec me, quæ doctis patuerunt prima libellis
Atria, libertas tangere passa sua est.
In genus auctoris miseri fortuna redundat;
Et patimur nati, quam tulit ipse, fugam.
Forsitan & nobis olim minùs asper, & illi
Evictus longo tempore Cæsar erit.
Dii, precor, atque adeò (neq; enim mihi turba roganda est)
Cæsar ades voto maxime Dive meo.
Interea, quoniam fatio mihi publica clausa est
Privato liceat delituisse loco.
Vos quoque, si fas est, confusa pudore repulso.
Sumite plebeia carmina nostra manu.

ELEGIA II.

Quæritur se in exilium missum.

ERgò erat in fatis Scythiam quoque visere nostris?
Quæ Lycaonio terra sub axe jacet?
Nec vos Pierides, nec stirps Latonia vestro
Docta sacerdoti turba tulistis opem.
Nec mihi quòd lusi vere sine crimine prodest;
Quòdque magis Musa est visa jocosa mea:*
Plurima sed pelago terràque pericula passum
Ustus ab assiduo frigore Pontus habet:
Quique fugax rerum, securáque in otia natus,
Mollis, & impatiens antè laboris eram;
Ultima nunc patior, nec me mare portubus orbum
Perdere, diversæ nec potuêre viæ.
Sufficit atque malis animus: nam corpus ab illo
Accepit vires, vixque ferenda tulit.

* Vitâ Musa jocosa mea est. Jocosa Musa Nasoni exilium peperit.

Dum tamen & ventis dubius jactabar, & undis,
Fallebat curas ægráque corda labori
Vt via finita est, & opus requievit eund,
Et pœnæ tellus est mihi tacta meæ;
Nil nisi flere libet; nec nostro parcior imbre
Lumine, quàm verna de nive manat aqua.
Roma, domúsque subit, desideriúmque locorum,
Quicquid & amissa restat in urbe mei.
Hei mihi, quod toties nostri pulsata sepulcri
Janua sed nullo tempore aperta fuit!
Cur ego tot gladios fugi? totiesque minata
Obruit infelix nulla procella caput?
Dii, quos experior nimium constanter iniquos;
Participes iræ quos Deus unus habet;
Extimulate, precor, cessantia fata, meique
Interitûs clausas esse vetate fores.

ELEGIA. III.

Ad uxórem, quòd æger fuerit.

Hæc mea si * conjux miraris epistola quare
Alterius digitis scripta sit, æger eram:
Æger in extremis ignoti partibus orbis,
Incertúsque meæ pene salutis eram.
Quem mihi tunc animum dira in regione jacenti
Inter Sauromatas esse Getásque putas?
Non cœlum patior, nec aquis assuevimus illis,
Terráque nescio quo non placet ista modo:
* Non domus apta satis; non hîc cibus utilis ægro;
Nullus, Apollinea qui levet arte malum, est:
Non qui soletur; non, qui labantia tardè
Tempora narrando fallat, amicus adest.
Lassus in extremis jacio populisque locisque;
Et subit affecto nunc mihi quicquid abest.
Omnia cum subeant, vincis tamen omnia conjux,
Et plus in nostro pectore parte tenes.
Te loquor absentem; te vox mea nominat unam:
Nulla venit sine te nox mihi nulla dies.
Quinetiam sic me dicunt aliena locutum,
Vt foret amentis nomen in ore tuum:

* casu. Æger Ovidius.

* talia Scythas decent.

Si

Si jam deficiam, suppressáque lingua palato
Vix instillato restituenda mero:
Nuntiet huc aliquis dominem venisse, resurgam;
Spesque tui nobis causa vigoris erit.
Dumque ego sum vita dubius, tu forsitan istîc
Jucundum, nostri nescia, tempus agis:
Non agis. affirmo: liquet hoc charissima, nobis
Tempus agi sine me non nisi triste tibi.
Si tamen implevit mea sors quos debuit annos,
Et mihi vivendi tam cito finis adest:
Quantum erat, ô magni, perituro parcere, divi,
Vt saltem patria contumulatet humo? In patria sepeliri,
Vel pœna in mortis tempus dilata fuisset,
Vel * præcessisset mors properata fugam. * Præcepisset.
Integer hanc potui nuper bene reddere vitam:
Exul ut occiderem nunc mihi vita data est.
Tam procul ignotis igitur morientur in oris?
Et sient ipso tristia fata loco?
Nec mea consueto languescent corpora lecto?
Depositum nec me qui fleat ullus erit?
Nec dominæ lacrymis in nostra cadentibus ora,
Accedent animæ tempora parva meæ?
Nec mandata dabo? nec cum clamore supremo
Labentes oculos condet amica manus? Claudere oculos mortuo.
Sed sine funeribus caput hoc, sine honore sepulcri
Indeploratum barbara terra teget?
Ecquid, ubi audieris, tota turbabere mente?
Et feries pavida pectora fida manu?
Ecquid, in has frustrà tendens tua brachia partes,
Clamabis miseri nomen inane viri?
Parce tamen lacerare genas, nec scinde capillos:
Non tibi nunc primum lux mea, rapta fero.
Cùm patriam amisi, tunc me periisse putato, Exilium vera mors est.
Et prior, & gravior mors fuit illa mihi.
Nunc si fortè potes (sed non potes) optima conjux,
Finitis gaude tot mihi morte malis.
Quod potes, extenua forti mala corda ferendo:
Ad mala jampridem non rude pectus habes.
Atque utinam pereant animæ cum corpore nostræ,
Effugiatque avidos pars mea nulla rogos.

Nam

Pythagoras animam immortalem affirmat.

Nam si morte carens vacuas volat altus in auras
Spiritus, & Samii sunt rata dicta senis:
Inter Sarmaticas Romana vagabitur umbras,
Pérque feros manes hospita semper erit.
Ossa tamen facito parva referantur in urna:
Sic ego non, etiam mortuus, exul ero.
Non vetat hoc quisquam: fratrem Thebana peremptũ
Supposuit tumulo, rege vetante soror.
Atque ea cum foliis & ameme pulvere misce,
Inque suburbano condita crede solo.
Quóque legat versus oculo properante viator,
Grandibus in tumuli marmore cæde notis:

Epitaphium Ovidii.

Hîc ego qui jaceo tenerorum lusor amorum,
Ingenio perii Naso poeta meo.
At tibi, qui transis, ne sis grave (quisquis amâsti)
Dicere, Nasonis molliter ossa cubent.
Hoc satis in tumulo est: etenim majora libelli,
Et diuturna magis sunt monumenta mei.
Quos ego confido, quamvis nocuêre, daturos
Nomen, & auctori tempora longa suo.

Sera sepulcro apponere.

Tu tamen extinctæ feralia munera serto,
Déque tuis lacrymis humida ferta dato.
Quamvis in cinerem corpus mutaverit ignis.
Sentiet officium mœsta favilla pium.
Scribere plura libet: sed vox mihi fessa loquendo
Dictandi vires, sicc áque lingua negat.
Accipe supremo dictum mihi forsitan ore,
Quod, tibi qui mittit non habet ille, Vale.

ELEGIA IV.

Ad amicum, ut magnorum virorum consuetudinem fugiat.

O mihi chare quidem semper, sed tempore duro
Cognite, res postquam procubuêre meæ:
Usibus edocto si quicquam credis amico:
Vive tibi, & longè nomina magna fuge.
Vive tibi, quantumque potes prælustria vita:
Sævum prælustri fulmen ab arce venit.

*Non prosit potiùs si quis obesse potest.

Nam quanquam soli possunt prodesse potentes,
* Non prosunt: potius plurimum obesse solent.

Effugit

Effugit hybernas demissa antenna procellas:
Lataque plus parvis vela timoris habent.
Aspicis ut summâ cortex levis innatet undâ, Summa fugienda.
Cùm grave nexa simul retia mergat onus.
Hic ego si monitor, monitus prius ipse fuissem,
In qua debebam forsitan urbe forem.
Dum tecum vixi, dum me levis aura ferebat,
Hæc mea per placidas cymba cucurrit aquas.
Qui cadit in plano (vix hoc tamen evenit ipsum)
Sic cadit, ut tecta surgere possit humo.
At miser Elpenor tecto delapsus ab alto, Elpenor.
Occurrit regi flebilis umbra suo:
Quid fuit ut tutas agitaret Dædalus alas? Dædalus.
Icarias immensas nomine signet aquas?
Nempe quod hic altè, demissus ille volabat:
Nam pennas ambo non habuêre suas.
Crede mihi, bene qui latuit bene vixit: & intra Bene latere bene est vivere,
Fortunam debet quisque manere suam.
Non foret Eumedes orbus, si filius ejus
Stultus Achilleos non adamâsset equos,
Nec natum in flamma vidisset, in arbore natas,
Cepisset genitor si Phaëthonte Merops.
Tu quoque formida nimium sublimia semper:
Propositique, precor, contrahe vela tui.
Nam pedes offensa spatium percurrere vitæ
Dignus es, & faro candidiore frui.
Quod pro te ut voveam, mihi pietate mereris,
Hæsuráque mihi tempus in omne fide.
Vidi ego te tali, vultu mea fata gementem,
Qualem credibile est ore fuisse meo.
Nostra tuas vidi lacrimas super ora cadentes,
Tempore quas uno, fidáque verba, dabas Bibi.
Nunc quoque submotum studio defendis amicum;
Et mala vix ulla parte levanda levas
Vive sine invidia, mollésque inglorius annos
Exige: amicitias & tibi junge pares. Amicitiæ pares affectandæ.
Nasoníque tui, quod adhuc non exulat, unum
Nomen ama; Scythicus cætera Pontus habet.
Proxima sideribus tellus Erymanthidas ursæ
Me tenet, astricto terra perusta gelu.

Bosphorus

Bosphorus & Tanais superant, Scythicaque paludes
Vixque satis noti nomine pauca loci.
Ulterius nihil est, vis non habitabile frigus;
Heu! quàm vicina est ultima terra mihi!
At longè patria est; longè est charissima conjux:
Quicquid & hæc nobis post duo dulce fuit.
Sic tamen hæc absunt ut, quæ contingere non est
Corpore sint animo cuncta videnda meo.
Ante oculos errat domus, urbs, & forma locorum;
Succedúntque suis singula facta locis.
Conjugis ante oculos, sicut præsentis imago est;
Illa meos casus aggravat, illa levat. (amorem,
* hoc. *Aggravat * hæc quòd abest: levat * hæc quòd præstat*
* hoc. *Impositúmque sibi firma tuetur onus.*
Vos quoque pectoribus nostris hæretis amici,
Dicere quos cupio nomine quemque suo.
Amicorum nomina cur non inserat. *Sed timor officium cautus compescit; & ipsos*
In nostro poni carmine nolle puto.
Antè volebatis, gratique erat instar amoris,
Versibus in nostris nomina vestra legi.
* quemque pro unumquemque. *Quòd quoniam est anceps, intra mea pectora * quemq;*
Alloquar: & nulli causa timoris ero.
Nec meus indicio latitantes versus amicos
Protrahet: occultè, si quis amavit, amet.
Scite tamen, quàmvis longâ regione remotus
Absim, vos animo semper adesse meo.
Et quà quisque potest, oro, mala nostra levate:
Fidam projecto neve negate manum.
Prospera sic maneat vobis fortuna, nec unquam
Contacti simili sorte rogetis idem.

ELEGIA V.

Ad Charum Amicum.

USus amicitiæ tecum mihi parvus, ut illam
Non agrè possis dissimulare, fuit:
Ni me complexus vinclis propioribus esses,
Neve meâ vento forsan eunte suo
*Ut cecidi, cunctique * metu fugêre ruinam,*
meam. *Versáque amicitiæ terga dedere meæ:*

Ausus

Ausus es igne Jovis percussum tangere corpus ;
Et deplorata limen adire domûs.
Idque recens præstas, nec longo cognitus usu,
Quod vetérum misero vix duo tréve mihi.
Vidi ego confusos vultus, visósque notavi,
Ofque madens fletu, pallidiusque meo.
Et lachrymas cernens in singula verba cadentes,
Ore meo lachrymas, auribus illa bibi.
Brachiáque excepi * presso pendentia collo,
Et singultatis oscula mista sonis. * mœsta.
Sum quoque, Chare, tuis defensus viribus absens :
Scis Charum veri nominis esse locum.
Multique præterea manifesti signa favoris
Pectoribus teneo non abitura meis.
Dii tibi posse tuos tribuant defendere semper,
Quos in materia prosperiore juves.
Si tamen interea quid in his ego perditus oris,
(Quod te credibile est quærere) quæris, agam.
Spe trahor exiguâ, quam tu mihi demere noli, Spes.
Tristia lenirí numina posse Dei.
Seu temerè expecto, sive hoc contingere fas est,
Tu mihi, quod cupio, fas, precor, esse proba.
Quaque tibi est lingua facundia, confer in illud ;
Ut doceas votum posse valere meum.
Quò quisque est major, magìs est placabilis ira : Generosissimus quisque ad iracundiam minùs est propensus.
Et faciles motus mens generosa capit.
Corpora magnanimo satìs est prostrâsse leoni :
Pugna suum finem, cùm jacet hostis, habet.
At lupus, & turpes instant morientibus ursi,
Et quæcunque minor nobilitate fera est.
Majus apud Trojam forti quid habemus Achille ?
Dardanii lachrymas non tulit ille senis.
Qua ducis Emathii fuerit clementia, Pharus, Porus.
Præclarique docent funeris exequiæ.
Néve hominum referam flexos ad mitius iras ?
Junonis gener est, qui prius hostis erat.
Denique non possum nullam sperare salutem,
Cum non sit pœnæ causa cruenta meæ.
Non mihi quærenti pessundare cuncta petitum
Cæsareum caput est, quod caput orbis erat.

Non

Non aliquid dixi, violentave lingua locuta est;
Lapsaeve sunt nimio verba profana mero:
Oculi Nasonis in crimine. *Inscia quòd crimen viderunt lumina, plector;*
Peccatúmque oculos est habuisse meum.
Non equidem totam pessum defendere culpam:
Sed partem nostri criminis error habet.
Spes igitur superest, factorum ut molliat ipse
Mutati pœnam conditione loci.
Hoc utinam nitidi solis prænuntius ortus
Adferat admisso Lucifer albus equo.

ELEGIA VI.

Ad amicum, quo familiarissimè usus est.

FOedus amicitiæ non vis, charissime, nostræ,
Nec si fortè velis, dissimulare potes.
Donec enim licuit, nec te mihi charior alter,
Nec tibi me totâ junctior urbe fuit.
Isque erat usque adeo populo testatus, ut esset
Penè magis quàm tu, quamque ego, notus amor;
Quique est in charis animi tibi candor amicis,
Consiliorum communicatio signum erat veræ amicitiæ. *Cognitus est illi, quem colis ipse, viro.*
Nil ità celabas, ut non ego conscius essem;
Pectoribusque dabas multa tegenda meis.
Cuique ego narrabam, secreti quicquid habebam,
Excepto, quod me perdidit, unus eras.
Id quoque si scisses, salvo fruerère sodali,
Consilioque forem sospes, amice, tuo.
Sed mea me in pœnam nimirum fata trahebant
Omne bonæ claudent utilitatis iter.
Sive malum potui tamen hoc vitare cavendo;
Seu ratio fatum vincere nulla valet:
Tu tamen, ô nobis usu junctissime longo,
Pars desiderii maxima pene mei,
Sis memor; & si quas fecit tibi gratia vires,
Illas pro nobis experiare rogo.
Numinis ut læsi fiat mansuetior ira;
Mutatoque minor sit mea pœna loco:
Idque ità, si nullum scelus est in pectore nostro,
Principiúmque mei criminis error habet.

Nec

Nec breve nec tutum eſt, quo ſint mea, dicere, caſu
Lumina funeſti conſcia facta mali : Lumina
Ménſque reformidat, veluti ſua vulnera, tempus Naſonis.
Illud ; & admonitu ſit novus ipſe dolor.
Et quæcunque adeò poſſint afferre pudorem,
Illa tegi cæcâ candida nocte decet.
Nil igitur referam, niſi me peccâſſe (ſed illo
Præmia peccato nulla petita mihi)
Stultitiámque meum crimen debere vocari ; Stultitia
Nomina ſi factis reddere vera velis. non cri-
Quæ ſi non ità ſunt, alium, quo longiùs abſim, men.
Quære (ſuburbana hæc ſit mihi terra) locum.

ELEGIA VII.
Mandat epiſtolæ, ut Perillam adeat.

VAde ſalutatum ſubitò perarata Perillam
Littera, ſermonis fida miniſtra mei.
Aut illam invenies dulci cum matre ſedentem,
Aut inter libros, Pieridáſque ſuas.
Quicquid aget, cùm te ſcieret veniſſe, relinquet :
Nec mora ; quid venias, quídve, requiret, agam.
Vivere me dices ; ſed ſic, ut vivere nolim ;
Nec mala tam longâ noſtra levata morâ :
Et tamen ad Muſas, quamvis nocuêre, reverti,
Aptaque in alternos cogere verba pedes.
Tu quoque dic, Studiis communibus ecquid inhæres?
Doctaque non patrio carmina more canis ?
Nam tibi cum facie mores natura pudicos,
Et raras dotes, ingeniumque dedit : Perillæ in-
Hoc ego Pegaſidas deduxi primus ad undas, genium.
Nè malè fœcundæ vena periret aquæ.
Primus id aſpexi teneris in virginis annis ;
Utque pater natæ, dúxque, comésque fui.
Tunc quoque (ſed forſan noſtrum dedicit amorem
Tempus) eram nimio junctus amore tibi.
Ergò ſi remanent ignes tibi pectoris iidem,
Sola tuum vates Lesbia vincit opus.
Sed vereor nè nunc mea te fortuna retardet,
Póſſique meos caſus ſit tibi pectus iners.

Dum

Dum licuit, tua ſæpe mihi, tibi noſtra legebam,
Sæpe tui judex, ſæpe magiſter eram.
Aut ego prædebam factis modò verſibus aures:
Aut, ubi ceſſaras, cauſa ruboris eram.
Forſitan exemplo, quia me lesère libelli,
Tu quoque fis pœna *facta ruina mea.
*fata ſecuta.
Pone Perilla metum: tantummodò fœmina nulla,
Nève vir à ſcriptis diſcat amare tuis.
Ergo reſidia remove doctiſſima cauſas,
Inque bonas artes, & tua ſacra redi.
Iſta decens facies longis vitiabitur annis,
Rugáque in antiqua fronte ſenilis erit:
Injicietque manus formæ damnoſa ſenectus
Quæ ſtrepitum paſſu non ſatiente venit,
Cúmque aliquis dicet, Fuit hæc formoſa dolebis:
Speculum mendax. Et ſpeculum mendax eſſe querère tuum.
Sunt & opes modicæ, cum ſis digniſſima magnis:
Finge ſed immenſis cenſibus eſſe pares:
Nempe dat & quodcunque libet fortuna rapitque;
Irus & eſt ſubitò, qui modo Cræſus erat.
Irus, Cræſus. Singula quid referam? nil non mortale tenemus,
Pectoris exceptis ingeniique bonis.
En ergo, cùm patriâ caream, vobisque domóque,
Raptáque ſint; adimi quæ potuère, mihi:
Litæræ non poſſunt nobis adimi. Ingenio tamen ipſe meo comitorque fruorque:
Cæſar in hoc potuit juris habere nihil.
Quilibet hanc ſævo vitam mihi finiat enſe
Me tamen extincto fama ſuperſtes erit.
Dúmque ſuis victrix ſeptem de montibus orbem
Proſpiciet domitum Martia Roma, legar.
Tu quoque, quam ſtudii maneat felicior uſus
Effuge venturos quà potes uſque rogos.

ELEGIA. VIII.

Patriam & ſuos videre deſiderat.

NUnc ego Triptolemi cuperem conſtendere currus,
Miſit in ignotam qui rude ſemen humum:
Nunc ego Medeæ vellem frænare dracones,
Quos habuit fugiens arce, Corinthe, tua.

Nunc

Nunc ego jactandos optarem sumere pennas,
Sive tuas Perseu, Dædale, sive tuas;
Ut tenerâ nostris cedente volatibus aurâ,
Aspicerem patriæ dulce repentè solum.
Desertæq; domûs vultus, memoréſque sodales,
Charáque præcipuè conjugis ora meæ.
Stulte, quid hæc frustra votis puerilibus optas,
Quæ non ulla tibi férque ferétque dies?
Si semel optandum est, Augusti numen adora:
Et, quem sensisti, ritè precare Deum. Læsisti.
Ille tibi pennásq; potest currúsque volucres
Tradere: det reditum, protinus ales eris.
Si precer hæc (neq; enim possum majora precari)
Nè mea sint timeo vota modesta parùm.
Forsitan hoc olim, cum jam satiaverit iram,
Tunc quoq; sollicitâ mente rogandus erit.
Quod minus interea est (instar mihi muneris ampli)
Ex his me jubeat quo libet ire locis:
Nec cœlum, nec aquæ faciunt, nec terra, nec aura: Macies Ovidiiex alieno cœlo.
Hei mihi, perpetuus corpora languor habet!
Seu vitiant artus ægræ contagia mentis,
Sive mei causa est in regione mali.
Ut tetigi Pontum vexant insomnia, vixque
Ossa tegit macies, nec juvat ora cibus:
Quique per autumnum percussis frigore primo
Est color in foliis, quæ nova læsit hyems;
Is mea membra tenet, nec viribus allevor ullis;
Et nunquam quæruli causa doloris abest.
Nec melius valeo, quàm corpore, mente: sed ægra est
Utraq; pars æque, bináque damna fero.
Hæret & ante oculos (veluti spectabile corpus)
Astans fortunæ forma videnda meæ.
Cumque locos, moresque hominum, cultúsq; sonosque,
Cernimus, & quid sim, quid fuerimque subit;
Tantus amor necis est, quærar ut de Cæsaris ira,
Quod non offensas vindicet ense suas.
At quoniam semel est odio civiliter usus,
Mutato levior sit fuga nostra loco.

ELEGIA IX.

Unde Tomos dictus.

Igitur Graiæ (quis crederet?) urbes.

Hic quoq; sunt urbes Graiæ (quis credere possit)
Inter inhumanæ nomina Barbariæ. (sed?)
Huc quoque Mileto missi venêre coloni,
Inque Getis Graias constituere domos.
Sed vetus huic nomen, positâque antiquius urbe,
Constat ab Absyrti cæde fuisse loco.
Nam rate (quæ curâ pugnacis facta Minervæ,
Per non tentatas prima cucurrit aquas)
Impia desertum fugiens Medea parentem,
Medea. *Dicitur his remos applicuisse vadis.*
Quem procul ut vidit tumulo speculator ab alto,
Spectator. *Hospes, ait, nosco Colchide vela dari.*
Dum trepidant Minyæ, dum solvitur aggere funis,
Dum sequitur celeres anchora tracta manus,
Conscia percussit meritorum pectora Colchis
Ausâ atque ausurâ multa nefanda manu:
Et quanquam superest ingens audacia menti,
Pallor in attonitæ virginis ore fuit.
Ergò ubi prospexit venientia vela, Tenemur,
Et Pater est aliquâ fraude morandus, ait.
Dum quid agat quærit, dum versat in omnia vultus,
Ad fratrem casu lumina flexa tulit.
Cujus ut oblata est præsentia, Vicimus inquit?
Hic mihi morte suâ causa salutis erit.
Protinus ignari. nec quicquam tale timentis,
Innocuum rigido perforat ense latus.
Atque ita divellit, divulsaque membra per agros
Dissipat in multis invenienda locis:
Neu pater ignoret, scopulo proponit in alto
Pallentesque manus, sanguineumque caput;
Ut genitor luctuque novo tardetur; & artus
Dum legit extinctos, triste retardet iter.
Tomos à sectione. *Inde Tomos dictus locus hic, quia fertur in illo,*
Membra soror fratris consecuisse sui.

ELEGIA X.

Quibus cum gentibus vivat.

Si quis adhuc istîc meminit Nasonis adempti,
Et superest sine me nomen in urbe meum:

Sup-

Suppoſitum ſtellis nunquam tangentibus aquor,
Me ſciat in media vivere Barbaria. Aſperitas Scythiæ.
Sauromatæ cingunt fera gens, Beſſique Getæque:
Quàm non ingenio nomina digna meo!
Dum tamen aurat eques, medio defendimur Iſtro:
Ille ſuis liquidis bella repellit aquis.
At cùm triſtis hyems ſqualentia protulit ora,
Terráque marmoreo eſt candida facta gelu;
*Dum patet & Boreas, & nix * jactata ſub Arcto:* * Injecta.
Tum patet has gentes axe tremente premi.
Nix jacet, & jactam non ſol pluviaque reſolvunt: Nix in cryſtallum.
Indurat Boreas, perpetuámque facit.
Ergò ubi deliquit nondum prior, altera venit,
*Et ſolet in multis bima * jacere locis.* * Manere.
Tantáque commoti vis eſt Aquilonis, ut altas
Æquet humo turres, tectáque rapta ferat.
*Pellibus, & ſutis arcent mala frigora * bracchis;* * Braccis.
Oráque de toto corpore ſola patent.
Sæpe ſonant moti glacie pendente capilli,
Et nitet inducto candida barba gelu.
*Nudáque conſiſtunt formam ſervantia * teſtæ* * Tecta.
Vina; nec hauſta meri, ſed data fruſta bibunt.
Quid loquar, ut cunctis concreſcant frigore rivi?
Déque lacu fragiles effodiantur aquæ?
Ipſe, papyrifero qui non anguſtior amne Papyrifer Nilus.
Miſcetur vaſto multa per ora freto,
Cæruleos ventis latices durantibus Iſter
Congelat, & tectis in mare ſerpit aquis.
Quaque rates ierant, pedibus nunc itur; & undas
Frigore concretas ungula pulſat equi,
Pérque novos pontes ſubter labentibus undis:
Ducunt Sarmatici barbara plauſtra boves. Lucrum mendaces facit.
Vix equidem credam: ſed cum ſint præmia falſi
Nulla, ratam debet teſtis habere fidem.
Vidimus ingentem glacie conſiſtere Pontum,
Lubricaque immotas teſta premebat aquas.
Nec vidiſſe ſat eſt; durum calcavimus æquor,
Undaque non ulla ſub pede ſumma fuit.
Si tibi tale fretum quondam Leandre fuiſſet,
Non foret anguſtæ mors tua crimen aquæ

Tum neque se pandi possunt delphines in auras
Tollere: conantes dura coercet hyems.
Et quanquam Boreas jactatis insonet alis,
Fluctus in obsesso gurgite nullus erit:
Inclusæque gelu stabunt ut marmore puppes:
Findere. *Nec poterit rigidas scindere remus aquas:*
Vidimus in glacie pisces hærere ligatos;
Sed pars ex illis tum quoq; viva fuit.
Sive igitur nimii Boreæ vis sæva marinas,
Sive redundatas flumine cogit aquas:
Protinus equato siccis Aquilonibus Istro
Invehitur celeri barbarus hostis equo:
Parthus. *Hostis equo pollens, longeque volante sagitta,*
Vicinam latè depopulatur humum.
Diffugiunt alii, nulliſque tuentibus agros,
Incustoditæ diripiuntur opes:
Ruris opes parvæ, pecus, & stridentia plaustra,
Et quas divitias incola pauper habet.
Pars agitur vinctis post tergum capta lacertis,
Respiciens frustra rura laremque suum.
Pars cadit hamatis miserè confixa sagittis;
Nam volucri ferro tinctile virus inest.
Quæ nequeunt secum ferre aut abducere, perdunt;
Flamma. *Et cremat insontes hostica turba casas.*
Tum quoque cum pax est, trepidant formidine belli;
Nec quisquam presso vomere sulcat humum.
Aut videt, aut metuit locus hic quæ non videt, hostem:
Cessat iners rigido terra relicta situ.
Scythia non habet vina. *Non hîc pampineâ dulcis latet uva sub umbra.*
Nec cumulant altos fervida musta lacus.
Poma negat regio: nec haberet Acontius in quo
Scriberet hîc dominæ verba legenda suæ.
Aspiceres nudos sine fronde, sine arbore campos?
Heu loca felici non adeunda viro!
Ergò tam latè pateat cùm maximus orbis,
Hæc est in pœnas terra reperta meas.

ELEGIA XI.

Invehitur in maledicum.

Si quis es, insultes qui casibus, improbe, nostris,
Meque reum dempto fine cruentus agas.

Natus

Natus es, è ſcopulis, nutritus lacte ferino, Natus è
Et dicam ſilices pectus habere tuum. ſcopulis.
Quis gradus ille erat, quò ſe tua porrigat ira,
Reſtat? quidve meis cernis abeſſe malis?
Barbara me tellus, & inhoſpita littora Ponti,
Cumque truci Borea Manalis urſa videt.
Nulla mihi cum gente fera commercia linguæ:
Omnia ſolliciti ſunt loca plena metûs.
Vtque fugax avidis cervus deprenſus ab urſis,
Cinctaque montanis ut pavet agna lupis:
Sic ego belligeris à gentibus undique ſeptus
Terreor, hoſte meum pene premente latus.
Vtque ſit exiguum pœna, quòd conjuge charâ,
Quod patria careo, pignoribuſque meis;
Vt mala nullo feram, niſi nudam Cæſaris iram:
Nuda parum nobis Cæſaris ira mali eſt?
Et tamen eſt aliquis, qui vulnera cruda retractet,
Solvat & in mores ora diſerta meos.
IN CAVSA facili cuivis licet eſſe diſerto;
Et minimæ vires frangere quaſſa valent.
Subruere eſt arces, & ſtantia mœnia, virtus:
Quilibet ignavi præcipitata premunt. Quamlibet.
Non ſum, qui fueram: quid inanem proteris umbram? Umbra vivi
Quid cinerem ſaxis buſtaque noſtra petis? Naſonis.
Hector erat tunc cum bello certabat; & idem
Tractus ab Hæmonio non erat Hector equo.
Me quoque, quem noras olim, non eſſe memento;
Ex illo ſuperant hæc ſimulacra vivo.
Quid ſimulacra ferox dictis incendis amaris? Fœceſſis.
Parce, precor, manes ſollicitare meos.
Omnia vera puta mea crimina; nil ſit in illis,
Quod magis errorem, quàm ſcelus eſſe putes:
Pendimus en profugi (ſatia tua pectora) pœnas,
Exilioque graves, exiliique loco.
Carnifici fortunæ poteſt mea flenda videri, Dura.
Te tamen eſt uno judice merſa parùm.
Sævior es triſti Buſiride, ſævior illo
Qui falſum lento torruit igne bovem:
Quique bovem Siculo fertur donâſſe tyranno,
Et dictis artes conciliâſſe ſuas.

Munere in hoc usus, rex, est, sed imagine major;
Nec sola est operis forma probanda mei.
Aspicis à dextra latus hoc adapertile tauri?
Hac tibi, quam perdes, conjiciendus erit.
Protinus inclusum lentis carbonibus ure;
Mugiet, & veri vox erit illa bovis.
Pro quibus inventis, ut munus munere pensem,
Da, precor, ingenio præmia digna meo.
Dixerat: at Phalaris, pœnæ mirande repertor,
Ipse tuum præsens imbue, dixit, opus.
Nec mora, monstratis crudeliter ignibus usus,
Exhibuit geminos ore gemente sonos.

Scythiasque. Redit.

Quid mihi cum Siculis inter Scythicosq; Getasque?
Ad te (quisquis is es) nostra querela venit.
Utque sitim nostro possis explere cruore,
Quantaque vis avido gaudia corde feras:
Tot mala sum fugiens tellure, tot æquore passus;
Te quoque ut auditis posse dolere putem.
Crede mihi, si sit nobis collatus Ulysses,
Neptuni minor est, quàm Jovis ira fuit.
Ergò, quicunque es, rescindere crimina noli:
Deque gravi duras vulnere tolle manus.
Utque meæ famam tenuent oblivia culpæ,
Facta cicatricem ducere nostra fine.

Humanæ sortis mutabilitas.

Humanæque memor sortis, quæ tollit eosdem
Et premit, incertas ipse verere vices.
Et quoniam, fieri quod nunquam posse putavi,
Est tibi de rebus maxima cura meis:
Non est quod timeas; fortuna miserrima nostra est;
Omne trahit secum Cæsaris ira malum.
Quod magis ut liqueat, neve hoc ego fingere credar,
Ipse velim pœnas experiare meas.

ELEGIA XII.

Rogat mitiorem exilii iocum.

Longior antiqua.

FRigora jam Zephyri minuunt, annoque peracto
Tardior antiquis visa Mœotis hyems.
Impositamque sibi qui non bene pertulit Hellen,
Tempora nocturnis æqua diurna facit.

Jam

Jam violas puerique legunt, hilarésque puellæ,
Ruraque quæ nullo nata serente ferunt.
Prataque pubescunt variorum flore colorum : Pubescunt prata.
Indocilique loquax gutture vernat avis.
Utque malæ crimen matris deponat hirundo,
Sub trabibus cunas, parvaque tecta facit:
Herbaque quæ latuit Cerealibus obruta sulcis
Exerit è tepida molle cacumen humo :
Quóque loco est viris, de palmite gemma movetur ;
Nam procul à Getico littore vitis abest.
Quoque loco est arbor, turgescit in arbore ramus ;
Nam procul à Geticis finibus arbor abest.
Otia nunc isthîc, junctísque ex ordine ludis
Cedunt verbosi garrula verba fori.
Lusus equis nunc est levibus, nunc luditur armis,
Nunc pila, nunc celeri vertitur orbe trochus.
Nunc, ubi perfusa est oleo labente juventus,
Defessos artus tingere gaudet aqua. Virgine tingit.
Scena viget, studiísque favor distantibus ardet,
Cúmque tribus resonant terna theatra foris.
O quater, & quoties non est numerare, beatum;
Non interdicta cui licet urbe frui !
At mihi sentitur nix verno sole soluta,
Quæque lacu duro non fodiantur aquæ.
Nec mare concrescit glacie, nec ut antè per Istrum
Stridula Sauromates plaustra bubulcus agit.
Si tamen incipiunt aliquæ huc adnare carinæ,
Hospitaque in Ponti littore puppis erit ;
Sedulus occurram nautæ, dictaqve salute,
Quid veniat quæram, quisve, quibúsve locis:
Ille quidem mirum ni de regione propinqua,
Non nisi vicinas tutus araret aquas.
Rarus ab Italia tantum mare navita transit,
Littora rarus in hæc portubus orba venit.
Sive tamen Græcâ sciret, sive ille Latinêa
Voce loqui, certè gratior usus erit. Hujus.
Fas quoque ab ore freti, longæque Propontidos undis
Huc aliquem certo vela dedisse Nolo.
Quisquis is est, memori rumorem voce referre,
Et fieri famæ parsque gradusque potest :

Is precor auditos possit narrare triumphos
Cæsaris, & Latio reddita vota Jovi.
Germania rebellatrix *Teque rebellatrix tandem Germania magni*
Triste caput pedibus supposuisse ducis.
Hæc mihi qui referat, quæ non vidisse dolebo,
Ille meæ domui protinus hospes erit.
Hei mihi! jámne domus Scythico Nasonis in orbe est?
Jámque suum mihi dat pro lare pœna locum?
Dii facite, ut Cæsar non hoc penetrale, domumque,
Hospitium pœnæ sed velit esse meæ.

ELEGIA XIII.

In natalem suum.

ECce supervacuus (quid enim fuit utile nasci?)
Ad sua natalis tempora noster adest.
Dure quid ad miseros veniebas exulis annos?
Debueras illis imposuisse modum,
Si tibi cura mei, vel si pudor ullus inesset,
Non ultra patriam me sequerere meam:
Quoq; loco primùm male sum tibi cognitus infans,
Illo tentâsses ultimus esse mihi.
Inque relinquendo (quod idem facère sodales)
Tu quoque dixisses tristis in urbe, Vale.
Quid tibi cum Ponto? num te quoque Cæsaris ira
Extremam gelidi misit in orbis humum?
Scilicet expectas solitum tibi moris honorem?
Pendeat ex humeris vestis ut alba meis?
Fumida cingatur florentibus ara coronis?
Micáque solenni thuris in igne sonet?
Libamina natalis diei *Libáne dem pro te genitale notantia tempus?*
Concipiámque bonas ore favente preces?
Non ità sum positus, nec sunt ea tempora nobis,
Adventu possim lætus ut esse tuo.
Funeris ara mihi ferali cincta cupresso
Convenit, & structis flamma parata rogis.
Nec dare thura libet nil exorantia divos,
In tantis subeunt nec bona verba malis.
Si tamen est aliquod nobis hac luce petendum,
In loca ne redeas amplius ista precor:

Dum

Dum me terrarum pars penè noviſſima Ponti
Exinus falſo nomine dictus habet.

ELEGIA XIV.

Ad amicum, ut librum tueatur ſuum

CVltor & antiſtes doctorum ſanctè virorum, — Antiſtes doctorum,
Quid facis, ingenio ſemper amice meo?
Ecquid, ut incolumem quondam celebrare ſolebas,
Nunc quoque, nè videar totus abeſſe, caves?
Conſpicis exceptis e quid mea carmina ſalis — Colligis.
Artibus, artifici quæ nocuêre ſuo?
Immo ità fac, quæſo, vatum ſtudioſe novorum,
Quáque potes retine nomen in urbe meum.
Eſt fuga dicta mihi, non eſt fuga dicta libellis,
Qui domini pœnam non meruêre ſui.
Sæpe per extremas profugus pater exulat oras,
Urbe tamen natis exulis eſſe licet.
Palladis exemplo de me fine matre creata — Liber ſine matre.
Carmina ſunt: ſtirps hæc progeniéſque mea:
Hanc tibi commendo quæ quò magis orba parente eſt
Hîc tibi tutori ſarcina major erit.
Tres mihi ſunt nati, contagia noſtra ſecuti; — De arte amandi.
Cæteru fac curæ ſit tibi turba palám.
Sunt quoque mutatæ ter quinque volumina formæ, — Metamorphoſes.
Carmina de domini funere rapta ſui.
Illud opus potuit, ſi non prius ipſe perîſſem,
Certius à ſummâ nomen habere manu.
Nunc incorrectum populi pervenit in ora;
In populi quidquam ſi tamen ore meum eſt: — Mei eſt.
Hoc quoque neſcio quid noſtris appone libellis,
Diverſo miſſum quod tibi ab orbe venit.
Quod quicunque leget (ſi quis leget) æſtimet antè
Compoſitum quo ſit tempore, quoque loco:
Æquus erit ſcriptis, quorum cognoverit eſſe
Exilium tempus, Barbariemque locum.
Inque tot adverſis carmen mirabitur ullum — Ingenium idcommoda frangunt.
Ducere me triſti ſuſtinuiſſe manu
Ingenium fregêre meum mala; cujus & antè
Fons infecundus, parvâque vena fuit.

Sed

Sed quæcunque fuit, nullo exercente, refugit,
Et longo periit arida facta situ.
Non hic librorum, per quos inviter, alarque,
Copia; pro libris arcus & arma sonant.
Nullus in hac terra recitem cui carmina, cujus
Intellecturis auribus utar, adest.
Nec quo secedam locus est; custodia murì
Submovet infestos clausaque porta Getas.
Sæpe aliquod quæro verbum, nomenq; locumque:
Nec quisquam est, à quo certior esse queam.
Dicere sæpe aliquid conanti (turpe fatori)
Verba mihi desunt, dedidicíque loqui.
Scythicó- que. *Threicio Geticóque ferè circumsonor ore,*
Et videor Geticis scribere posse modis.
Crede mihi, timeo nè sint immissa Latinis,
Inque meis scriptis Pontica verba legas.
Qualemcunque legas, veniâ dignare libellum,
Sortis & excusa conditione meæ.

PUB. OVID. NASONIS

De Tristibus Lib. IV.

ELEGIA I.

Excusat suos libros, si quid vitii habeant.

Si qua meis fuerint (ut erunt) vitiosa libellis,
Excusata suo tempore lector habe.
Exul eram, requiésque mihi, non fama petita est:
Mens intenta suis nè foret usque malis.
Hoc est cur cantet vinctus quoque compede fossor,
Indocili numero cum grave mollit opus.
Cantat & invitens limosa pronus arenæ,
Trahit. *Adverso tardam qui vehit amne ratem:*
Quique ferens pariter lentos ad pectora remos
In numerum pulsa brachia versat aquâ.

Fessus

Fessus ut incubuit baculo, saxoque resedit
Pastor, arundineo carmine mulcet oves.
Cantantis pariter, pariter data pensa trahentis
Fallitur ancillæ decipiturque labor.
Fertur & abducta Lyrnesside tristis Achilles Briseide:
Æmoniâ curas attenuâsse lyrâ. Achilles.
Cum traheret sylvas Orpheus, & dura canendo Orpheus.
Saxa, his amissâ coniuge mœstus erat.
Me quoque Musa levat Ponti loca jussa petentem:
Sola comes nostræ permansit illa fugæ.
Sola nec insidias inter, nec militis ensem,
Nec mare, nec ventos, barbariemque timet.
Scit quoque cùm perii, quâ me deceperit error,
Et culpam in facto non scelus esse meo.
Scilicet hoc ipso nunc aqua, quod obfuit antè,
Cum mecum junctâ crimine acta rea est.
Non equidem vellem (quoniam nocitura fuerunt)
Pieridum sacris impositsse manum.
Sed nunc quid faciam? Vis me tenet ipsa sacrorum,
Et carmen demens carmine lapsus amo.
Sic nova Dulichio lotos gustata palato,
Illo, quo nocuit, grata sapore fuit.
Sentit amans sua damna ferens; tamen hæret in illis Fere.
Materiam culpæ persequiturque suæ.
Nos quoque delectant, quamvis nocuere, libelli:
Quodque mihi telum vulnera fecit amo.
Forsitan hoc studium possit furor esse videri;
Sed quoddam furor hic utilitatis habet.
Semper in obtutu mentem vetat esse malorum,
Præsentis casûs immemoremque facit.
Utque suum Bacche non sentit saucia vulnus,
Dum stupet Idsis exululata jugis:
Sic, ubi mota calent sacrâ mea pectora thyrso, Furor poeticus.
Altior humano spiritus ille malo est.
Ille nec exilium, Scythici nec littora Ponti,
Ille nec ivatos sentit habere Deos.
Utque soporiferæ biberem si pocula Lethes,
Temporis adversi sic mihi sensus abest,
Jure deas igitur veneror mala nostra levantes,
Sollicitas comites ex Helicone fugæ:

Et

Et partim pelago, partim vestigia terrâ,
Vel rate dignatas, vel pede nostra sequi.
Sint precor hæ saltem faciles mihi: namque deorum
Cæsare cum magno cætera turba facit:
Méque tot adversis cumulat quot littus arenas,
Quótque fretum pisces, ováque piscis habet.
Vere prius flores, æstu numerabis aristas,
Poma per autumnum, frigoribusque nives:
Quàm mala, quæ patior toto jactatus in orbe,
Dum miser Euxini littora sæva peto.
Nec tamen ut veni levior fortuna malorum est;
Huc quoque sunt nostras fata secuta vias.
Hîc quoque cognosco natalis stamina nostri,
Stamina de nigro vellere facta mihi.
Utque neque insidias, capitisque pericula narrem,
Vera quidem vidi, sed graviora fide.
Vivere quàm miserum est inter Bessosque Getásque
Illum, qui populi semper in ore fuit!
Quàm miserum est portâ vitam muroque tueri;
Vixque sui tutum viribus esse loci!
Aspera militiæ juvenis certamina fugi;
Nec nisi lusura movimus arma manu.
Nunc senior gladioque latus, scutoque sinistram,
Canitiem galeæ subjicioque meam.
Nam dedit è specula custos ubi signa tumultûs,
Induimus trepidâ protinus arma manu.
Hostis habens arcum, imbutáque tela veneno,
Sævus anhelanti mœnia lustrat equo.
Utque rapax pecudem, nisi se non texit ovili,
Per sata, per sylvas fertque trahitque lupus.
Sic si quem nondum portarum sede receptum
Barbarus in campis repperit hostis, habet:
Aut sequitur captus, conjectâque vincula collo
Accipit: aut telo virtus habente perit.
Hîc ego sollicitæ jaceo novus incola sedis;
Heu nimiùm fati tempora lenta mei!
Et tamen ad numeros antiquáque sacra reverti
Sustinet in tantis hospita Musa malis. (qui
Sed neq; cui referam quisquã est mea carmina? nec
Auribus accipiat verba Latina suis.

Ipse

Et partim pelago, partim vestigia terrâ,
Vel rate dignatas, vel pede nostra sequi.
Sint precor hæ saltem faciles mihi: namque deorum
Cæsare cum magno cætera turba facit:
Méque tot adversis cumulat quot littus arenas,
Quótque fretum pisces, ováque piscis habet.
Vere prius flores, æstu numerabis aristas,
Poma per autumnum, frigoribusque nives:
Quàm mala, quæ patior toto jactatus in orbe,
Dum miser Euxini littora sæva peto.
Nec tamen ut veni levior fortuna malorum est;
Huc quoque sunt nostras fata secuta vias.
Hîc quoque cognosco natalis stamina nostri,
Stamina de nigro vellere facta mihi.
Utque neque insidias, capitisque pericula narrem,
Vera quidem vidi, sed graviora fide.
Vivere quàm miserum est inter Bessosque Getásque
Illum, qui populi semper in ore fuit!
Quàm miserum est portâ vitam muroque tueri;
Vixque sui tutum viribus esse loci!
Aspera militiæ juvenis certamina fugi;
Nec nisi lusura movimus arma manu.
Nunc senior gladioque latus, scutoque sinistram,
Canitiem galeæ subjicioque meam.
Nam dedit è specula custos ubi signa tumultûs,
Induimus trepidâ protinus arma manu.
Hostis habens arcum, imbutáque tela veneno,
Sævus anhelanti mœnia lustrat equo.
Utque rapax pecudem, nisi se non texit ovili,
Per sata, per sylvas fertque trahitque lupus.
Sic si quem nondum portarum sede receptum
Barbarus in campis repperit hostis, habet:
Aut sequitur captus, conjectâque vincula collo
Accipit: aut telo virtus habente perit.
Hîc ego sollicitæ jaceo novus incola sedis;
Heu nimiùm fati tempora lenta mei!
Et tamen ad numeros antiquáque sacra reverti
Sustinet in tantis hospita Musa malis. (qui
Sed neq; cui referam quisquã est mea carmina? nec
Auribus accipiat verba Latina suis.

Ipse

Ipſe mihi (quid enim faciam?) ſcriboque legoque;
Tutáque judicio littera noſtra ſuo eſt.
Sæpe tamen dixi, Cui nunc hæc cura laborat?
An mea Sauromatæ ſcripta, Getæque legent?
Sæpe etiam lacrymæ ſunt me ſcribente profuſæ,
Humidáque eſt fletu littera facta meo.
Corque vetuſta meum tanquã nova vulnera ſentit? Notit.
Inque ſinum mœſtæ labitur imber aquæ.
Dum vice mutatâ qui ſim fuerimque recordor,
Et tulerit me quo caſus, & unde ſubit:
Sæpe manus demens ſtudiis irata, ſibique,
Miſit in aduſtos carmina noſtra rogos: Focos.
Atque ea de multis, quoniam non multa ſuperſunt,
Cum venia facito, quiſquis es, illa leges.
Tu quoque non melius, quàm ſunt mea tẽpora, car-
Interdicta mihi conſule Roma boni. (men

ELEGIA II.

Dolet non intereſſe triumpho de victa Germania.

JAm fera Cæſaribus Germania, totus ut orbis,
Victa poteſt flexo ſuccubuiſſe genu. Fera Germania.
Altaque velantur fortaſſe palatia ſertis:
Thuráque in igne ſonant, inficiuntque diem!
Candidáque adductâ collum percuſſa ſecuri
Victima purpureo ſanguine pulſat humum. Tingit.
Donaque amicorum templis promiſſa Deorum
Reddere victores Cæſar uterque parant:
Et qui Cæſareo juvenes ſub nomine creſcunt,
Perpetuo terras ut domus illa regat.
Cúmque bonis nutibus pro ſoſpite Livia nato
Munera dat meritis, ſæpe datura, deis:
Et pariter matres, & quæ ſine crimine caſtos
Perpetuâ ſervant virginitate focos.
Plebs pia, cumque pia lætatur plebe Senatus,
Parvaque cujus eram pars ego nuper, Eques. Ovidius ex equeſtri ordine:
Nos procul expulſos communia gaudia fallunt,
Famáque tam longè non niſi parva venit.
Ergò omnis populus poterit ſpectare triumphos,
Cumque ducum titulis oppida capta leget:

Vinctáque

Vinclâque captivâ reges cervice ferentes
Ante coronatos ire videbit equos:
Et cernet vultus aliis pro tempore versos:
Terribiles aliis, immoresque sui:
Quorum pars causas, & res, & nomina quæret
Pars referet, quamvis noverit illa parum.

Sidonium oltrum. *Hic, qui Sidonio fulget sublimis in ostro,*
Dux fuerat belli: proximus ille duci.
Hic, qui nunc humo lumen miserabile fixit,
Non tristi vultu, cum tulit arma, fuit.
Ille ferox, & adhuc oculis hostilibus ardens,
Dedit. *Hortator pugnæ, consiliumque fuit:*
Perfidus hic nostros illusit fraude locorum,
Squallida prolixis qui tegit ora comis.
Illo, qui sequitur, dicunt mactâ ataministro
Sæpe recusanti corpora capta Deo.
Hic lacus, hi montes, hæc tot castella, tot amnes,
Drusus Germanibus. *Plena feræ cædis, plena cruoris erant.*
Drusus in his meruit quondam cognomine terris,
Quæ bona progenies digna parente fuit,
Cornibus hic fractis viridi malè tectus ab ulva,
Decolor ipse suo sanguine Rhenus erat.
Crinibus en etiam fertur Germania passis,
Et ducis invicti sub pede mœsta sedet.
Collâque Romanæ præbens animosa securi,
Vincula fert illâ, quâ tulit arma, manu.
Hos super in curru Cæsar victore veheris
Purpureus, populi ritè per ora tui.
Quáque ibis, manibus circumplaudere tuorum,
Undique jactato flore tegente vias.
Tempora Phœbea lauro cingentur; Ioque
Calentes. *Miles, Io, magna voce, triumphe canet.*
Ipse sono plausuque simul fremituque canentis
Quadrijugos cernes sæpe resistere equos.
Inde petes arcem, & delubra faventia votis;
Et dabitur merito laurea vota Jovi.
Hæc ego submotus qua possum mente videbo;
Erepti nobis jus habet illa loci:
Illa per immensas spatiatur libera terras;
In cælum celeri pervenit illa via:

Illa

Illa meos oculos mediam deducit in urbem;
Immunes tanti nec sinit esse boni.
Invenietque animus quà currus spectet eburnos: Curus eburneus triumphalis.
Sic certè in patria per breve tempus ero.
Vera tamen capiet populus spectacula felix;
Lataque erit præsens cum duce turba suo.
At mihi fingenti tantum, longeque remoto,
Auribus hic fructus percipiendus erit. Præcipiendus.
Atque procul Latio diversum missus in orbem
Qui narret cupido vix erit ista mihi.
Is quoq; jam serum referet, veteremq; triumphum:
Quo tamen audiero tempore, lætus ero.
Illa dies veniet, mea quâ lugubria ponam,
Causaque privatâ publica major erit.

ELEGIA III.

Alloquitur utramque Ursam.

MAgna minorq; feræ, quarum regis altera Graias,
Altera Sidonias, utraque sicca, rates;
Omnia cum summo positæ videatis in axe,
Et maris occiduas non subeatis aquas;
Æthereamque suis cingens amplexibus arcem
Vester ab intacta circulus extet humo:
Aspicite illa precor, quæ non bene mœnia quondam
Dicitur Iliades transiluisse Remus:
Inque meam nitidos dominam convertite vultus,
Sitque memor nostri, necne, referte mihi.
Hei mihi! cur nimium quæ sunt manifesta requiro? Timui.
Cur labat ambiguo spes mihi mista metu?
Crede quod est ut vis, ac desine tuta vereri;
Deque fide certa sit tibi certa fides:
Quodque polo fixæ nequeunt tibi dicere flammæ
Non mentiturâ tu tibi voce refer:
Esse tui memorem, de qua tibi maxima cura est;
Quodque potest, secum nomen habere tuum.
Vultibus illa tuis tanquam præsentibus hæret;
Teque remota procul, si modo vivit, amat,
Ecquid, ut incubuit justo mens ægra dolori,
Lenis ab admonito pecto re somnus abit?

Tunc

Tunc ſubeunt curæ, dum te luctúsque locúsque
Tangit? & oblitam non ſinit eſſe mei?
Et veniunt æſtus, & nox immenſa videtur?
Feſſáque jactati corporis oſſa dolent?
Non equidem dubito, quin hæc & cætera fiant;
Détque tuus mœſti ſigna doloris amor:

Peremptum.

Nec crudelis eris, quàm cùm Thebana cruentum
Hectora Theſſalico vidit ab axe rapi.
Quid tamen ipſe precer dubito, nec dicere poſſum
Affectum quem te mentis habere velim.
Triſtis es, indignor, quid ſim tibi cauſa doloris:

Fleas.

Non es; ut amiſſo conjuge digna fores.
Tu verò tuæ damna dole, mitiſſima conjux?
Tempus & à noſtris exige triſte malis.

Flere nonnunquam voluptas.

Fleque meos caſus: EST quædam flere voluptas:
EXPLETUR lacrymis egeriturque dolor.
Atque utinam lugenda tibi non vita, ſed eſſet
Mors mea: morte fores ſola relicta meâ.
Spiritus hic per te patrias exiſſet in auras:
Sparſiſſent lacrymæ corpora noſtra piæ:
Supremoque die notum ſpectantia cœlum
Texiſſent digiti lumina noſtra tui:
Et cinis in tumulo poſitus jacuiſſet avito:
Tactaque naſcenti corpus haberet humus:

Dum vixi.

Denique, ut & vixi ſine crimine, mortuus eſſem;
Nec mea ſupplicio vita pudenda foret.
Me miſerum, tu ſi, cum diceris exulis uxor,
Avertis vultus, & ſubit ora rubor!
Me miſerum, ſi turpe putas mihi nupta videri!
Me miſerum, ſi jam te pudet eſſe meam!

Viri. Naſo ab uxore amatur.

Tempus ubi eſt illud, quo te jactare ſolebas
Conjuge? nec nomen diſſimulare meum?
Tempus ubi eſt, quo te (niſi non vis iſta referri)
Et dici (memini) juvit, & eſſe meam?
Utque probâ dignum eſt, omni tibi dote placebam:
Addebat veris multa faventis amor.
Nec quem preferres? (ità res tibi magna videbar)
Quemve tuum malles eſſe, vir alter erat.
Nunc quoque nè pudeat, quod ſis mihi nupta, tuíque
Non debet dolor hinc, debet abeſſe pudor.

Cum

Cùm cecidit Capaneus subito temerarius ictu,
Non legis Euadnen erubuisse viro :
Nec, quia rex mundi compescuit ignibus ignes,
Ipse suis Phaethon infitiandus erat.
Nec Semele Cadmo facta est aliena parenti,
Quòd precibus periit ambitiosa suis.
Nec tibi, quod sævis ego sum Jovis ignibus ictus,
Purpureus molli fiat in ore pudor : Rubor.
Sed magis in nostri curam consurge tuendi :
Exemplumque mihi conjugis esto bona.
Materiamque tuis tristem virtutibus imple :
Ardua per præceps gloria vadit iter.
Hectora quis nosset, felix si Troia fuisset ?
Publica virtutis per mala facta via est. Casus infe-
Ars tua Tiphy jacet, si non sit in æquore fluctus : lices non-
Si valeant homines, ars tua Phœbe jacet : unquam
Quæ latet, inque bonis cessat non cognita rebus, illustrant
Apparet virtus, arguiturque malis. nos.
Dat tibi nostra locum tituli fortuna : caputque Vacet.
Conspicuum pietas qua tua tollat, habet. Quo.
Utere temporibus, quorum nunc munere freta es :
Et patet in laudes area lata tuas. Magna.

ELEGIA IV.

Ad amicum, pro cujus nomine signa posuit.

O Qui nominibus cùm sis generosus avorum,
Exuperas morum nobilitate genus : Avitis.
Cujus inest animo patrii candoris imago,
Non careat nervis candor ut iste suis :
Cujus in ingenio est patriæ facundia linguæ,
Qua prior in Latio non fuit ulla foro :
Quod minimè volui, positis pro nomine signis
Dictus es : ignoscas laudibus ipse tuis. Signa pro
Nil ego peccavi : tua te bona cognita produnt : nomine.
Si, quod es appares, culpa soluta mea est,
Nec tamen officium nostro tibi carmine factum
Principe tam justo posse nocere puto.
Ipse pater patriæ (quid enim civilius illo ?)
Sustinet in nostro carmine sæpe legi.

Nec prohibere potest, quia res est publica, Cæsar,
Cæsar res. *Et de communi pars quoque nostra bono est.*
publica. *Jupiter ingeniis præbet sua numina vatum,*
Séque celebrari quolibet ore finit,
Causa tuo exemplo superorum tuta duorum est,
Quorum hic aspicitur, creditur ille deus,
Ut non debuerim; tamen hoc ego crimen habebo
Non fuit arbitrii littera nostra tui.
Nec nova, quòd tecum loquor, est injuria nostra,
Incolumis cum quo sæpe locutus eram,
Quò verear minùs, ne sim tibi crimen amicus:
Invidiam, siqua est, autor habere potest.
Nam tuus est primis cultus mihi semper ab annis
*(Hoc * saltem noli dissimulare) pater:*
* Certè. *Ingeniúmque meum (potes hoc meminisse) probabat;*
Plùs etiam quàm, me judice, dignus eram.
Déque meis illo referebat versibus ore,
*In quo pars * magnæ nobilitatis erat.*
* Aliæ. *Non igitur tibi nunc, quod me domus ista recepit,*
Sed priùs autori sunt data verba tuo.
Nec data sunt (mihi crede) tamen sed in omnibus
Ultima si demos, vita tuenda mea est. (actis,
Hanc quoque quâ perii culpam scelus esse negabis,
Si tanti series sit tibi nota mali.
Timor & *Aut timor, aut error: nobis priùs obfuit error:*
error Ovi- *Ah! sine me fati non meminisse mei.*
dii pro cri- *Neve retractando nondum coeuntia rumpe*
mine. *Vulnera: vix illis proderit ipsa quies.*
Ergò ut jure damus pœnas, sic abfuit omne
Peccato facinus consiliúmque meo:
Idque Deus sentit, pro quo nec lumen ademptum est;
Nec mihi detractas possidet alter opes.
Forsitan hanc ipsam, vivat modò, finiet olim,
Tempore cùm fuerit linior ira, fugam.
Nunc precor hinc aliò jubeat discedere si non
Nostra verecundo vota pudore carent.
* Quietius. *Mitius exilium, paulóque * propinquius oro;*
Quique sit à sævo longiùs hoste locum.
Tantáque in Augusto est clementia, si quis ab illo
Hæc peteret pro me, forsitan ille daret.

Frigida

Frigida me cohibent Euxini littora Pontì:
Dictus ab antiquis Axenus ille fuit.
Nam neq; jactantur moderatis æquora ventis;
Nec placidos portus hospita navis habet.
Sunt circa gentes quæ prædam sanguine quærunt:
Nec minùs infidâ terra timetur aquâ.
Illi, quos audis hominum gaudere cruore,
*Penè sub ejusdem * syderis igne jacent.*
Nec procul à nobis locus est, ubi Taurica dirâ
Cæde pharetratæ spargitur ara deæ.
Hæc priùs (ut memorant) non invidiosa nefandis;
Nec cupienda bonis, regna Thoantis erant.
Hîc pro suppositâ virgo Pelopeïa cervâ,
Sacra deæ coluit qualiacunque suæ.
Quò postquam, dubium est pius an sceleratus, Orestes
Exactus furiis venerat ipse suis;
Et comes exemplum veri Phocæus amoris:
Qui duo corporibus, mentibus unus erant;
Protinus evincti tristem ducuntur ad aram;
Quæ stabat geminas ante cruenta fores.
Nec tamen hanc sua nec mors sua terruit illum:
Alter ab alterius funere mœstus erat.
Et jam constiterat strictò mucrone sacerdos;
Cinxerat & Graias barbara vitta comas:
Cùm vice sermonis fratrem cognovit, & illi
*Pro nece complexus * Iphigeneia dedit.*
Læta deæ signum crudelia sacra perosæ
Transtulit ex illis in meliora locis.
Hæc igitur regio magni penè ultima mundi,
Quam fugere homines dique, propinqua mihi est.
Atque meam terram prope sunt funebria sacra;
Si modò Nasonis barbara terra sua est.
O utinam venti, quibus est ablatus Orestes,
Placato referant & mea vela Deo!

Euxinus Pontus Axenus dictus ab antiquis.

Frigoris axe.

Dianæ sacrificabatur humanis hostiis.

Orestes & Pylades par amicorum.

Iphigenia.

ELEGIA V.

Ad amicum, cujus nomen tacet, nè noceat.

O Mihi dilectos inter sors prima sodales,
Uni fortunis ara reperta meis:

Cujus

Cujus ab alloquiis anima hæc moribunda revixit,
Ut vigil infusa Pallade flamma solet:
Qui veritus non es portus aperire fideles
Fulmine percussæ confugiumque rati:
Cujus eram sensu non me sensurus egentem,
Si Cæsar patrius eripuisset opes:
Temporis oblitum dum me trahit impetus hujus,
Excidit heu nomen quàm mihi penè tuum.
Tu tamen agnoscis: tactusque cupidine laudis,
Ille ego sum, cuperes dicere posse palàm,
Certè ego, si sineres, titulum tibi reddere vellem:
Et raram famæ conciliare fidem.
Ne noceam grato vereor tibi carmine, néve
Intempestivus nominis obstet honor.
Quod licet, & tutum est, intra tua pectora gaude,
Meque tui memorem, teque fuisse Pium.
Utque facis, remis ad opem luctare ferendam:
Dum veniet placido mollior aura deo:
Et tutare caput nulli seruabile: si non
Qui mersit Stygia sublevet illud aqua.
Teque (quod est rarum) præsta constanter ad omne
Indeclinatæ munus amicitiæ.
Sic tua processus habeat fortuna perennes:
Sic ope non egeas ipse, juvesque tuos:
Sic æquet tua nupta virum bonitate perenni,
Incidat & vestro rara querela toro:
Diligat & semper socius te sanguinis illo
Quo pius affectu Castora frater amat:
Sic juvenis, similisque tibi si natus: & illum
Moribus agnoscat quilibet esse tuum.
Sic faciat socerum tedâ te nata jugali:
Nec tardè juveni det tibi nomen avi.
**Tempore ruricolæ patiens sit taurus aratri:*
Præbet & incurvo colla premenda jugo.
Tempore paret equus lentis animosus habenis,
Et placido duros accipit ore lupos.
Tempore Pœnorum compescitur ira leonum;
Nec feritas animo, quæ fuit antè, manet.
Quæque sui jussis obtemperat Inda, magistri
Bellua, servitium tempora victe dabit.

Intempestivus honor qui obest.

Alii habēt hic princicium Elegiæ sextæ. Lupi, unde & fræna lupata Hor. dixit.

Tēpus omnia mitigat Eliphas in India frequens.

Tempus ut extentis tumeat facit uua racemis!
Vixquè merum capiant grana, quod intus habent
Tempus & in canas ſemen producit ariſtas,
Et nè ſint triſti poma ſapore facit.
Hoc dentem tenuat terram renovantis aratri;
Hoc rigidos ſilices; hoc adamanta terit: Scindentis
Hoc etiam ſævas paulatim mitigat iras;
Hoc minuit luctus, mœſtáque corda levat.
Cuncta poteſt igitur tacito pede lapſa vetuſtas;
Præterquam curas attenuare meas.
Ut patriâ careo, bis frugibus area trita eſt: Ovidius biennium exul.
Diſſiluit nudo preſſa bis uva pede:
Nec quæſita tamen ſpatio patientia longo eſt:
Menſque mali ſenſum noſtra recentis habet.
Scilicet & veteres fugiunt juga ſæpe juvenci:
Et domitus fræno ſæpe repugnat equus.
Triſtior eſt etiam præſens ærumna priore:
Ut ſit enim ſibi par, crevit & auctа morâ eſt.
Nec jam nota mihi, quàm ſunt, mala noſtra fuerunt:
Sed magis hocquo, ſunt cognitiora gravant.
Eſt quoque non minimum vires afferre recentes, Mala cognita magis moleſta.
Nec præ conſumptum temporis eſſe malis.
Fortior in fulva novus eſt luctator arena,
Quàm cui ſunt tardâ brachia feſſa morâ.
Integer eſt melior nitidis gladiator in armis,
Quàm cui tela ſuo ſanguine tincta rubent.
Fert bene præcipites navis modo facta procellas,
Quam libet exiguo ſolvitur imbre vetus.
Nos quoque quæ ferimus, tulimus patientiùs antè
Quà mala ſunt longâ multiplicata die.
Credite, deficio; noſtroque à corpore (quantum
Auguror) accedunt tempora parva malis.
Nam neque ſunt vires, nec qui color eſſe ſolebat:
Vix habeo tanuem, quæ tegat oſſa cutem.
Corpore ſed mens eſt ægro magis ægra, malique
In circumſpectu ſtat ſine fine ſui.
Urbis abeſt facies, abſunt mea cura ſodales;
Et, quâ nulla mihi charior, uxor abeſt.
Vulgus adeſt Scythicum, bracbataq; turba Getarum:
Sic mala quæ video, non videoque, nocent.

Mors solatio est calamitosis.

Una tamen spes est, quæ me solatur in istis,
Hac fore morte meâ non diuturna mala.

ELEGIA VI.

Accusat amicũ, quod ab eo literas nõ acceperit.

frigora.

Bis me sol adiis gelidæ post tempora brumæ,
Bisque suum tacto pisce peregit iter.
Tempore tam longo cur non tua dextera versus
Quamlibet in paucos officiosa fuit?
Cur tua cessavit pietas, scribentibus illis,
Exiguus nobis cum quibus usus erat?
Cur, quoties alicui chartæ sua vincula dempsi,
Illam speravi nomen habere tuum?
Dii faciant, ut sæpe tuâ sit epistola dextrâ.
Scripta, sed è mulctis reddita nulla mihi.
Quod precor, esse liquet: credam priùs ora Medusæ.
Gorgonis anguineis cincta fuisse comis:
Esse canes utero sub virginis, esse Chimæram.
A truce quæ flammis separat angue leam:

junctos.

Quadrupedesq; homines cum pectore pectora vinctos,*
Tergeminúmque virum, tergeminúmque canem:
Sphingáque & Harpyias, serpenti ferósque gigantes,

Gyges centimanus.

Centimanúmque Gygen, semibovemq; virum:
Hæc ego cuncta priùs, quàm te, charissime, credam
Mutatum, & curam deposuisse mei.
Innumeri montes inter me teq; viæque,
Fluminá que, & campi, nec freta pauca jacent:
Mille potest causis, à te quæ littera sæpe
Missa sit, in nostras rara venire manus.
Mille tamen causas scribendo vince frequenter,
Excusem nè te semper amice mihi.

ELEGIA VII.

Queritur se jam senem exulare.

Senectus & canities.

JAm mea cygneas imitantur tempora plumas,
Inficit & nigras alba senecta comas.
Jam subeunt anni fragiles, & inertior ætas;
Jamque parum firmo me mihi ferre grave est

Nunc corpus

Nunc erat, ut posito deberem sine laborum
Vivere, me nullo sollicitante metu:
Quaque meæ semper placuerunt otia menti
Carpere, & in studiis molliter esse meis:
Et parvam celebrare domum * patriosque penates,
Et quæ nunc domino rura paterna carent:
Inque sinu dominæ, charisque * sodalibus, inque
Securus patria consenuisse mea.
Hæc mea sic quondam peragi sperarat ætas:
Hos ego sic annos ponere dignus eram.
Non ità Diis visum est, qui me terrâque marique
Actum Sarmaticis exposuêre locis.
In cava ducuntur cassa navalia puppes,
Nè temerè in mediis dissoluantur aquis.
Nè cadat, & multos palma inhonesta adeptos,
Languidus in pratis gramina carpit equus.
Miles ut emeritis non est satis utilis armis,
Ponit ad antiquos quæ tulit arma lares:
Sic igitur tardâ vires * minuente senectâ,
Me quoque donari jam rude, tempus erat.
Tempus erat nec me peregrinum ducere cœlum;
Nec siccam Getico fonte levare sitim:
Sed, modò quos habui, vacuos secedere in hortos;
Nunc hominum visu, rursus & urbe frui.
Sic animo quondam non divinante futura,
Optabam placidè vivere posse senex.
Fata repugnârent; quæ, cum mihi tempora prima
Mollia præbuerint, posteriora gravant.
Jámque decem lustris omni sine labe peractis,
Parte premor vitæ deteriora meæ.
Nec procul à metis, quas penè tenere videbar,
Curriculo gravis est facta ruina meo.
Ergò illum demens in me sævire coegi,
Mitius immensus quo nihil orbis habet.
Ipsáque delictis victa est clementia nostris,
Nec tamen errori vita negata mea est.
Vita procul patriâ peragenda sub axe * Boreo est,
Qua maris Euxini terra sinistra jacet.
Hæc mihi si Delphos, Dodonáque diceret ipsa,
Esse videretur vanus uterque locus.

Veteréſque.
Rura paterna Ovidii.
Nepotibus.
Diſſoluantur pentaſylabarum.
Adimente.
Rude donari.
Ità & Hor. initio Sera ad Mecen.
Naſo quinquagenarius exul.
Boruſco.

Nil adeò validum est, adamas licet alliget illud;
Ut maneat rapido firmius igne Jovis,
Nil ita sublime est, supraque pericula tendit.
Non sit ut inferius, suppositumque deo.
Nam quamquam vitio pars est contracta malorum:
Plus tamen exitii numinis ira dedit.
At vos admoniti nostris quoque casibus este,
Æquantem superos emeruisse virum.

ELEGIA IX.

Admones quendam, ne pergas lædere.

Sllicet, & pateris, nomen facinusque tacebo:
Et tua Lethæis acta dabuntur aquis:
Nostraque vincetur lacrimis clementia seris:
Fac modò te pateat pœnituisse tui:
Fac modò te damnes: cupiasque eradere vitæ
Tempora, si possis, Tisiphonea tua.
Sin minùs, & flagrant odio tua pectora nostro;
Induet infelix arma coacta dolor.
Sim licet extremum, sicut sum, missus in orbem:
Nostra suas illuc porriget ira manus.
Omnia, si nescis, Cæsar mihi jura reliquit:
Et sola est patria pœna carere mea.
Et patriam, modò sit sospes, speramus ab illo.
Sæpe Jovis telo quercus adusta viret.
Denique vindictæ si sit mihi nulla facultas:
Pierides vires & sua tela dabunt.
Quod Scythicis habitem longè summotus in oris;
Siccaque sunt oculis proxima signa meis:
Nostra per immensas ibunt præconia gentes:
Quodque querar, notum, qua patet orbis, erit.
Ibit ad occasum, quidquid dicemus ob ortu:
Testis & Hesperiæ vocis Eous erit.
Trans ego tellurem, trans altas audiar undas:
Et gemitus vox est magna futura mei.
Nec tua te fontem tantummodo sæcula norint:
Perpetuæ crimen posteritatis eris.
Jam feror in pugnas: & nondum cornua sumpsi:
Nec mihi sumendi causa sit ulla velim.

Circus

Circus adhuc ceſſat: ſpargit tamen acer arenam
Taurus, & infeſto jam pede pulſat humum.
Hoc quoque, quàm volui, plus eſt cane Muſa receſſus:
Dum licet huic nomen diſſimulare ſuum.

ELEGIA. X.

De ſeipſo ad poſteritatem.

ILle ego, qui fueram tenerorum luſor amorum,
Quem legis, ut noris, accipe poſteritas.
Sulmo mihi patria eſt gelidis uberrimus undis:
Millia qui novies diſtat ab urbe decem.
Editus hinc ego ſum: necnon ut tempora noris:
Cùm cecidit fato conſul uterque pari:
Si quid id eſt, uſque à proavis vetus ordinis heres;
Non modò fortunæ munere factus eques.
Nec ſtirps prima fui, genito ſum fratre creatus,
Qui tribus antè quater menſibus ortus erat.
Lucifer amborum natalibus affuit idem:
Una celebrata eſt per duo liba dies.
Hæc eſt armiferæ feſtis de quinque Minervæ,
Quæ fieri pugna prima cruenta ſolet.
Protinus excolimur teneri: curaque parentis
Imus ad inſignes urbis ab arte viros.
Frater ad eloquium viridi tendebat ab ævo
Fortia verboſi natus ad arma fori.
At mihi jam puero cæleſtia ſacra placebant:
Inque ſuum furtim Muſa trahebat opus.
Sæpe pater dixit, ſtudium quid inutile tentas?
Mæonides nullas ipſe reliquit opes.
Motus eram dictis: totoque Helicone relicto,
Scribere conabar verba ſoluta modis.
Sponte ſua carmen numeros veniebat ad aptos:
Et quod tentabam ſcribere, verſus erat.
Interea tacito paſſu labentibus annis,
Liberior fratri ſumpta mihique toga eſt.
Induiturque humeris cum lato purpura clavo:
Et ſtudium nobis quod fuit antè, manet.
Jamque decem vitæ frater geminaverat annos,
Cùm perit: & cœpi parte carere mei.

Cepimus

Cepimus & teneræ primos ætatis honores,
Triumvir Ovidius. *Déque viris quondam pars tribus una fui.*
Curia restabat, clavi mensura coacta est:
Majus erat nostris viribus illud onus.
Nec patiens corpus, nec mens fuit apta labori,
Sollicitæque fugax ambitionis eram.
Et petere Aoniæ suadebant tuta sorores
Otia, judicio semper amata meo.
Temporis illius colui fovique poetas:
Quótque aderant vates, rebar adesse Deos.
Macer. *Sæpe suas volucres legit mihi grandior ævo,*
Propertius. *Quæque nocet serpens, quæ juvat herba, Macer.*
Sæpe suos solitus recitare Propertius ignes,
Jure sodalitii qui mihi junctus erat.
Battus. *Ponticus Heroo, Battus quoque clarus Iambo,*
Dulcia convictûs membra fuêre mei.
Horatius numerosus. *Et tenuit nostras numerosus Horatius aures,*
Dum ferit Ausoniâ carmina culta lyrâ.
Tibullus. *Virgilium vidi tantúm: nec avara Tibullo*
Tempus amicitiæ fata dedère meæ.
Gallus. *Successor fuit hic tibi Galle, Propertius illi:*
Quartus ab his serie temporis ipse fui.
Utque ego majores, sic me colluêre minores;
Notáque non tardè facta Thalia mea est.
Carmina cum primum populo juvenilio legi,
Barba resecta mihi bisve semélve fuit:
Moverat ingenium totam cantata per urbem,
Corinna Ovidii. *Nomine non vero dicta Corinna mihi.*
Multa quidem scripsi; sed, quæ vitiosa putavi;
Emendaturis ignibus ipse dedi.
Placitura. *Tum quoq; cum fugerem, quædam* nocitura cremavi,*
Iratus studio carminibúsque meis.
Amator Ovidius. *Molle, Cupidineis nec inexpugnabile telis,*
Cor mihi, quódque levis causa moverat erat.
Hoc. *Cum tamen * hîc essem minimóque accenderer igne,*
Nomine sub nostro fabula nulla fuit.
Tres uxores Ovidii. *Penè mihi puero nec digna, nec utilis uxor*
Est data: quæ tempus per breve nupta fuit.
Illi successit, quamvis sine crimine conjux,
Non tamen in nostro firma futura toro

Ultima,

Vltima quæ mecum ſeros permanſit in annos,
Suſtinuit conjux exulis eſſe viri.
Filia me mea bis primâ fœcunda juventâ,
Sed non ex uno conjuge, fecit avum.
Et jam complêrat genitor ſua fata; novémque
Addiderat luſtris altera luſtra novem. Pater Ovidii mortuus.
Non aliter flevi, quàm me fleturus ademptum
Ille fuit; matri proxima buſta tuli.
Felices ambo, tempeſtivéq; ſepulti;
Ante diem pœnæ quòd periêre meæ.
Me quoque felicem, quòd non viventibus illis
Sum miſer; & de me quod doluêre nihil.
Si tamen extinctis aliquid niſi nomina reſtant,
Et gracilis ſtructos effugit umbra rogos:
Fama parentales ſi vos mea contigit umbræ,
Et ſunt in Stygio crimina noſtra foro;
Scite precor cauſam (nec vos mihi fallere fas eſt)
Errorem juſſæ, non ſcelus eſſe fugæ.
Manibus hoc ſatis eſt: ad vos ſtudioſa revertor
Pectora, quæ vitæ quæritis acta meæ,
Jam mihi canities pulſis melioribus annis, Canities Ovidii.
Venerat, antiquas miſcuerátque comas:
Póſtque meos ortus Piſæâ vinctus olivâ,
Abſtulerat decies præmia victor eques:
Cum maris Euxini poſitos ad læva Tomitas
Quære me læſi Principis ira jubet.
Cauſa mea cunctis nimium quoque nota ruinæ,
Iudicio non eſt teſtificando meo.
Quid referam comitúmq; nefas, famulóſq; nocentes
Ipſeque multa tuli non leviora fugâ.
Indignata malis mens eſt ſuccumbere; ſeque
Præſtitit invictam viribus uſu ſuis.
Oblitúſque mei, ductaque per otia vitæ,
Inſolita cepi temporis arma manu.
Tótque tuli terrâ pœnas, pelagóque, quot inter
Occultum Stellæ conſpicuúmque polum
Tacta mihi tandem longis corroribus acto
Juncta pharetratis Sarmatis ora Getis.
Hîc ego, finitimis quamvis circumſonor armis,
Triſtia quo poſſum carmine fata levo:

Quod

Quod quamvis nemo eſt, cujus referatur ad aures :
Sic tamen abſumo, decipioque diem.
Ergo quod vivo, duriſque laboribus obſto,
Nec me ſollicita tædia lucis habent ;
Gratia muſa tibi : nam tu ſolatia præbes :
Tu curæ requies, tu medicina venis :
Tu dux & comes es : tu nos abducis ab Iſtro :
In medioque mihi das Helicone locum :
Tu mihi, quod rarum eſt, vivo ſublime dediſti
Fama ab exequiis res divina. Quia. *Nomen, ab excquiis quod dare fama ſolet :*
Nec, qui detractat præſentia livor, iniquo
Vllum de noſtris dente momordit opus.
Nam tulerint magnos cùm ſæcula noſtra poëtas ;
Non fuit ingenio fama maligna meo.
Cumque ego præponam multos mihi ; non minor illis
Dicor : & in toto plurimus orbe legor.
Si quid habent igitur vatum præſagia veri :
Protinus ut moriar non ero terra tuus.
Sive favore tuli, ſive hanc ego carmine famam :
Jure tibi grates, candide lector, ago.

PUB. OVID. NASONIS
De Triſtibus Lib. V.

ELEGIA I.

Ad amicum ut & hunc librum accipiat.

HVnc quoque de Getico, noſtri ſtudioſe, libellum
Litore, præmiſſis quatuor adde meis.
Hic quoque talis erit, qualis fortuna poëtæ :
Flebile carmen. *Invenies toto carmine dulce nihil.*
Flebilis ut noſter ſtatus eſt, ita flebile carmen,
Materiæ ſcripto conveniente ſuæ.
Integer & lætus læta & juvenilia luſi :
Illa tamen nunc me compoſuiſſe piget.

Ut

Vt cecidi, ſubiti perago præconia caſûs :
Sumque argumenti conditor ipſe mei.
Vtque jacet ripâ deflere Cayſtrius ales
Dicitur ore ſuam deficiente necem.
Sic ego Sarmaticas longè projectus in oras,
Efficio tacitum nè mihi funus eat. Auras.
Delicias ſi quis, laſcivaque carmina quærit :
Præmoneo nunquam ſcripta quòd iſta legat.
Aptior huic Gallus, blandique Propertius oris, Gallus.
Et plures, quorum nomina magna vigent. Propertius
Atque utinam numero nos non eſſemus in illo: Iſto.
Hei mihi cur unquam Muſa locuta mea eſt?
Sed dedimus pœnas; Scythicique in finibus Iſtri
Ille pharetrati luſor amoris adeſt.
Quod ſupereſt, ſocios ad publica carmina flexi :
Et memores juſſi nominis eſſe mei. Ad eſt.
Si tamen ex vobis aliquis tam multa requiret,
Vnde dolenda canam, multa dolenda tuli.
Non hæc ingenio, non hæc componimus arte :
Materia eſt propriis ingenioſa malis.
Et quot a fortunæ pars eſt in carmine noſtræ?
Felix, qui patitur quæ numerare poteſt.
Quot frutices ſilvæ, quot flavas Tibris arenas,
Mollia quot Martis gramina campus habet :
Tot mala pertulimus, quorum medicina quieſque
Nulla, niſi in ſtudio eſt, Pieridunque morâ.
Quis tibi Naſo modus lacrimoſi carminis? inquis : Molorum
Idem, fortunæ qui modus, hujus erit. levamen.
Quòd querar, illa mihi pleno de fonte miniſtrat :
Nec mea ſunt, fati verba ſed iſta mei.
At mihi ſi chara patriam cum conjuge reddas:
Sint vultus hilares, ſi mque quod antè fui.
Lenior invicti ſi ſit mihi Cæſaris ira :
Carmina lætitiæ jam tibi plena dabo. Et victi.
Nec tamen ut luſit, rurſus mea littera ludet :
Sit ſemel illa loco luxuriata meo.
Quod probet ipſe, canam, pœna modò parte levatâ
Barbariam, regidos effugiamque Getas.
Interea noſtri quid agant, niſi triſte libelli ...riadne.
Tibia funeribus conven...

At poteras, inquis, melius mala ferre silendo,
Et tacitus casus dissimulare tuos.
Exigis ut nulli gemitus tormenta sequantur?
Acceptóque gravi vulnere flere vetas?
Phalaris Perillum necuit. *Ipse Perilleo Phaleris permisit in ære*
Edere mugitus, & bovis ore queri.
Cum Priami lacrymis offensus non sit Achilles,
Tu fletus inhibes, durior hoste, meos?
Cum faceret Niobem orbam Latonia proles,
Non tamen & ficcas jussit habere genas
Verbis levetur dolor. *Est aliquid fatale malum per verba levare*
Hoc querulam Progne, Halquionémque facit.
Hoc erat in gelido quare Paantius antro
Voce fatigaret Lemnia saxa suâ.
Atque exestuat Mala tacita acriùs dolent. *STRANgulat inclusus dolor,* * *atq; cor æstuat intus;*
Cogitur & vires multiplicare suas.
Da veniam potius, vel totos tolle libellos,
Si mihi quod prodest, hoc tibi, lector obest:
Sed nec obesse potest ulli; nec scripta fuerunt
Nostra nisi autori pernicioſa suo.
At mala sunt, fateor: quis te mala sumere cogit?
Aut quis deceptum ponere sumptum vetat?
Ipse nec hoc mando: sed ut huc deducta legantur:
Non sunt illa suo barbariora loco.
Sauromatas. *Nec me Roma suis debet conferre poteris:*
*Inter * Sarmaticos ingenioſus eram.*
Fama stimulus ingenii. *Denique nulla mihi captatur gloria, quæque*
Ingento stimulos subdere fama solet.
Nolumus assiduis animum tabescere curis.
Quæ tamen erumpunt, quoque vetantur eunt.
Cur scribam docui: cur mittam quæritis istos:
Vobiscum cupio quolibet esse modo.

ELEGIA II.

Ad uxorem, nè timeat rogare Cæsarem

patiens tium. *ECquid, ut è Ponto nova venit epistola, palles?*
Et tibi sollicitâ solvitur illa manu?
PARE timetum: valeo, corpúsque quodante laborum
ens nobis invalidúmque fuit,

Sufficit

Sufficit, atque ipso vexatum indurit usu:
En! magis infirmo non vacat esse mihi. An.
Mens tamen ægra jacet; nec tempore robora sumpsit:
Affectúsque animi, qui fuit ante, manet.
Quæque morâ spetióque suo coitura putavi
Vulnera, non aliter quàm modo facta dolent:
SCILICET exiguis prodest annosa vetustas:
Grandibus accedunt tempore damna malis,
Penè decem totis aluit Pœantius annis
Pesteferum tumido † virus ab angue datum. Vulnus Telephi hasta.
Telephus æterna consumptus tabe perîsset;
Si non, quæ nocuit, dextra tulisset opem.
Et mea, si facinus nullum commissimus, opto,
Vulnera qui fecit, facta levare velit:
Contentúsque mei jam tandem parte doloris,
Exiguum pleno de mare demat aquæ.
Detrahat ut multum, multum restabit acerbi;
Pársque meæ pœnæ totius instar erit.
Littora quot conchas, quot amœna rosaria flores, Incommoda Nasonis.
Quótve soporiferum grana papaver habet:
Sylva feras quot alit, quot piscibus unda natatur,
Quot tenerum pennis aëra pulsat avis:
Tot premor adversis: quæ si comprendere coner,
Icariæ numerum dicere coner æquæ
Utque viæ casus, ut amara pericula Ponti,
Ut taceam strictas in mea fata manus:
Barbara me tellus, orbísque novissima magni
Sustinet, & sævo cinctus ab hoste locus:
Hinc ego trajecerer (nec enim mea culpa cruenta est)
Esset, quæ debet, si tibi cura mei.
Ille Deus, bene quo Romana potentia nixa est,
Sæpe quo victor lenis in hoste fuit.
Quid dubitas? & tuta times? accede, rogáque:
Cæsare nil ingens mitius orbis habet.
Me miserum! quid agam? Si proxima quæq; relin-
Subtrahis & fracto tu quoque colle jugo; (quunt, Lassis.
*Quo ferar? undè petam * lapsis solatia rebus?*
Anchora jam nostram non [illegible]que sydera vincat Ariadne.
Viderit ipse; sacram, qu[illegible]lara corono tuæ.
C[illegible]fugiam: null[illegible]

ELEGIA III.

Ad Cæsarem, ut sibi jam parcat.

ALloquar en absens absentia numina supplex,
Si fas est homini cum Jove posse loqui
Arbiter imperii, quo certum est sospite cunctos
Ausoniæ curam gentis habere deos.
O decus: ô patriæ per te florentis imago,
O vir non ipso, quem regis, orbe minor:
Parta. *Sic habites terram! sic te desideret æther!*
Sic ad pacta tibi sidera tardus eas!
Parce precor: minimamque tuo de fulmine partem
Deme satis pœnæ; quod superabit, erit.
Ira quidem moderata tua est, vitámque dedisti;
Jus civitatis relictũ est Ovidio. *Nec mihi jus civis, nec mihi nomen abest:*
Nec mea concessa est aliis fortuna; nec exul
Edicti verbis nominor ipse tui.
Quia me. *Omniáque hæc timui, quoniam meruisse videbar:*
Sed tua peccato lenior ira meo est.
Arva relegatum jussisti visere Ponti,
Et Scythicum profugâ scindere puppe fretum:
Jussus ab Euxini deformia littora veni
Æquoris: hæc gelido terra sub axe jacet.
Nec me tam cruciat nunquam sine frigore cœlum,
Graiáque. *Glebáque canenti semper obusta gelu,*
Geticus sermo. *Nesciaque est vocis quod barbara lingua Latinæ,*
Græcáque quòd Getico mista loquela sono est:
Quàm quòd finitimo cinctus premor undiq; Marte,
Vixque brevis tutum murus ab hoste facit.
Pax tamen interdum est, pacis fiducia nunquam:
Sic hic nunc patitur, nunc timet arma locus.
Hinc ego dum muter, vel mea Zanclæa Charybdis
Devoret, atque suis ad Styga mittat aquis:
Vel rapidæ flammis urer potienter in Ætnæ,
Vel freta Laucadis mittar in altâ Dei.
Quod petimus pœna est: nec enim miser esse recuso,
Sed precor, ut possim tutiùs esse miser.

ELEGIA IV.

[illegible]rum. [illegible]m, ut Cæsarem roget.
Pone metum: valeo, [illegible] *celebrare poeta,*
[illegible]*ens nobis in* [illegible] *ora) Bacche solent*

Festáque odoratis innectunt tempora sertis;
Et dicunt laudes ad tua vina tuas.
Inter quos (memini) dum me mea fata finebant.
Non invisa tibi pars ego magna fui: Sæpe.
Quem nunc suppositum stellis Erymanthidos ursæ
Juncta tenet crudis Sarmatis ora Getis.
Quíque priùs mollem vacuámque laboribus egi
In studiis vitam, Peridumque choro:
Nunc, procul à patria, Goticis circumsonor armis,
Multa priùs pelago, multaque passus humo.
Sive mihi casus, sive hoc dedit ira Deorum,
Nubila nascenti seu mihi Parca fuit:
Tu tamen è sacris hederæ cultoribus unum
Numine debueras sustinuisse tuo.
An dominæ fati quicquid cecinêre sorores,
Omne sub arbitrio desinit esse Dei?
Ipse quoque ætherias meritis invectus es arces,
Quò non exiguo facta labore via est.
Nec patria est habitata tibi, sed adusque nivosum
Strymona venisti, Marticolamque Geten,
Persidáque & lato spatiantem flumine Gangem,
Et quascunque bibit decolor Indus aquas.
Scilicet hanc legem nentes fatalia Parcæ
Stamina bis genito bis cecinere tibi.
Me quoque si fas est exemplis ire Deorum, Bacchus bigenitus.
Ferrea sors vitæ, difficilísque premit.
Illo nec leviùs cecidi, quem magna locutum
Reppulit à Thebis Juppiter igne suo.
Ut tamen audîsti percussum fulmine vatem,
Admonitu nostro condoluisse potes. Matris.
Et potes, sspiciens circum tua sacra poetas,
Nescio quis nostrî, dicere, cultor abest.
Fer bone Liber opem: sic altera degravet ulmum Altam.
Vitis, & incluso plena sit uva mero.
Sic tibi cum Bacchis Satyrorum gratu juventus Gnava.
Adsit, & attonito non taceare sono.
Ossa bipenniferi sic sint malè pressa Lycurgi;
Impia nec pœnâ Pentheos umbra vacet.
Sic micet æternùm, vicináque sydera vincat Ariadne.
Conjugis in cœlo clara corona tuæ.

Huc ades, & casus releves pulcherrime nostros,
Unum de numero me memor esse tuo.

Deorum inter se commercia

Sunt dis inter se commercia: flectere tenta
Cæsareum numen numine, Bacche, tuo.
Vos quoque consortes studii, pia turba, poetæ,
Hæc eadem sumpto quisque rogate mero.
Atque aliquis vestrûm, Nasonis nomine dicto,
Deponat lacrymis pocula mista suis,
Admonitúsque mei, cùm circumspexerit omnes,
Dicat. Ubi est nostri pars modo Naso chori?
Idque ità, si vestrum merui candore favorem;
Nullâque judicio littera læsa meo est:
Si veterum dignè veneror cùm scriptâ virorum;
Proxima non illis esse minora reor.

Dexter Apollo.

Sic igitur dextro faciatis Apolline carmen!
Quod licet, inter vos nomen habete meum.

LIBER V.

Loquitur epistola auctoris incommoda.

Littore ab Euxino Nasonis epistola veni,
Lassáque facta mari, lassáque facta viâ:
Qui mihi flens dixit, Tu, cui licet, alpice Romam:
Heu! quantò melior sors tua sorte meâ est!
Flens quoque me scripsit: nec quâ signabar ad os est
Antè, sed ad medidas gemma relata genas.
Tristitiæ causam si quis cognoscere quærit,
OSTENDI solem postulat ille sibi:
Nec frondem in sylvis, nec aperto gramina campo
Mollia, nec pleno flumine cernit aquas:
Quid Priamus doleat mirabitur Hectore rapto;

Philoctetes

Quidve Philoctetes ictus ab angue gemat.
Dii facerent utinam, talis status esset in illo,
Ut non tristitiæ causa dolenda foret!
Fert tamen, ut debet casus patienter amaros:
More nec indomiti frena recusat equi.
Nec fore perpetuam sperat sibi numinis iram,
Conscius in culpa non scelus esse sua.
Sæpe refert, sit quanta Dei clementia, cujus
Se quoque in exemplis an numerare solet:

Civis Romanus.

Nam quod opes teneat patrias, quod nomina civis,
Denique quòd vivat, munus habere Dei.

Te

Te tamen, ô (si quid credis mihi) charius ille
Omnibus, in toto pectore semper habet.
Teque Menœtiaden, te qui comitatus Oresten,
Te vocat Ægiden, Euryalúmque suum:
Nec patriam magis ille suam desiderat, & quæ
Plurima cum patria sentit abesse sibi:
Quàm vultus, oculósque tuos, ô dulcior illo
Melle quod in cerâ Attica ponit apis.
Sæpe etiam mœrens tempus reminiscitur illud,
Quod non præventum morte fuisse dolet.
Cúmque alii fugerent subitæ contagia cladis;
Nec vellent illæ limen adire domûs:
Te cibi cum paucis meminit mansisse fidelem:
Si paucos aliquis trésve duósve vocat.
Quamvis attonitus, sensit tamen omnia; nec te
Se minus adversis indoluisse suis.
Verba solet, vultumque tuum, gemitúsque referre;
Et te flente suos demaduisse sinus:
Quam sibi præstiteris, quá consolatus amicum
Sis opus, solandus cùm simul ipse fores.
Pro quibus affirmat fore se memorémque prómque;
Sive diem videat, sive tegatur humo.
Per caput ipse suum solitus jurare, tuúmque, — Per caput alicujus jurare.
Quod scio non illi vilius esse suo:
Plena tot & tantis referetur gratia factis:
Nec finet ille tuos littus arare boves.
Fac modò constanter profugum tueare: quod ille,
Qui bene te novit, non rogat, ipsa rogo.

ELEGIA VI.

Celebrat natalem uxoris.

ANnus assuetum dominæ natalis honorem
Exigit: ite manus ad pia sacra meæ.
Sic quondam festum Laertius egerat heros
Forsan in extremo conjugis orbe diem.
Lingua favens adit nostrorum oblita malorum; — Favens lingua.
Quæ puto dedidicit jam bona verba loqui:
Quæque semel toto vestis mihi sumitur anno,
*Sumatur fatis * decolor alba meis:* — * discolor.
Aráque gramineo viridis de cespite fiat; — Ara gramined.
Et velet tepidos nexa corona focos.

Da mihi thura, puer, pingues facientia flammas;
Quódque pio fusum stridat in igne merum.
Optime natalis (quamvis procul absumus) opto
Candidus hæc venias, dissimulesque meo.
Si quod & instabat dominæ miserabile vulnus,
Sit perfuncta meis tempus in omne malis.
Quæque gravi nuper plusquam quassata procellâ est,
Quod superest tutum per mare navis eat.
Filia Ovidii. Illa domo, nataque suâ, patriâque fruatur;
Erepta hæc uni sit satis esse mihi.
Quatenus & non est in charo conjuge felix,
Pars vitæ tristi cætera nube vacet.
Vivat a metque virum, quoniam sic cogitur absens;
Contagia fati. Consumátque annos sed diuturna suos.
Adjicerem & nostros: sed nè contagia fati
Corrumpant timeo, quos agit ipsa, mei.
Nil homini certum est: fieri quis posse putarêt,
Ut facerem in mediis hæc ego sacra Getis?
Aspice, ut aura tumens fumos è thure cohortes
In partes Italas, & loca dextra ferat.
Sensus inest igitur nebulis, quis exigit ignis
Consilia sacra Romuli. Consilium fugiunt cætera pene meum.
Consilio communi sacrum cùm fiat in ara
Fratribus, alternâ qui periêre manu:
Ipsa sibi discors, tanquam mandetur ab illis,
Scinditur in partes atra favilla duas.
Hoc (memini) quondam fieri non posse loquebar,
Et me Battiades judice falsus erat.
Aito. Omnia nunc credo, cum tu non stultus ab Arcto
Terga vapor dederis, Ausoniamque petas.
Hæc igitur lux est, quæ si non orta fuisset,
Nulla fuit misero festa videnda mihi.
Edidit hæc mores illis heroibus æquos,
Quis erat Eurytion, Icariúsque pater.
Fide. Nata pudicitia est secum, probitásque, fidesque;
At non sunt istâ gaudia nata die:
Sed lastor, & curæ, fortunáque mortuus impar,
Justaque de viduo pene querela toro.
Scilicet adversis probitas exercita rebus
Tristi materiam tempore laudis habet.

Si

Si nihil infesti durus vidisset Ulysses,
Penelope felix, sed sine laude foret.
Victor Echionias si vir penetrásset in arces,
Forsitan Evadnen vix sua nosset humus.
Cum Peliâ genitæ tot sint, cur nobilis una est?
Nempe fuit misero nupta quod una viro.
Effice, ut Hiacas tangat prior alter arenas;
Laodameia nihil, cur referatur, erit.
Et tua, quod malles, pietas ignota fuisset,
Implerent venti si mea vela sui.
Dii tamen & Cæsar Diis accessure, sed olim,
Æquarent Pylios cum tua fata dies,
Non mihi, qui pœnam fateor meruisse, sed illi
Parcite; quæ nullo digna dolore dolet.

Laus non nisi incommodis patitur.

Maneret.

ELEGIA VII.

Rogat amicum quendam nè discedat ab officio.

TE quoque nostrarum quondam fiducia rerum,
Qui mihi confugium, qui mihi portus eras;
Tu quoque suscepti curam dimittis amici?
Officiique pium tam cito ponis onus?
Sarcina sum fateor; quam si tu tempore duro
Depositurus eras, non subeunda fuit.
Fluctibus in mediis navem, Palinure, relinquis?
Ne fuge, neve tua sit minor arte fides.
Nunquid Achilleos inter fera prælia fidi
Deseruit levitas Automedontis equos?
Quem semel accepit, nunquam Podalirius ægro
Promissam medicæ non tulit artis opem.
TURPIUS ejicitur, quàm non admittitur hospes:
Quæ patuit, dextræ firma fit ara meæ.
Nil nisi me solum primo tutatus és: at nunc
Me pariter serva, judiciumque tuum.
Si modo non aliqua est in me nova culpa tuámque
Mutarunt subito crimina nostra fidem.
Spiritus hic, Scythica quem non bene ducimus aura,
(Quod cupio) membris exeat ante meis:
Quàm tua delicto stringantur pectora nostro;
Et videar merito vilior esse tibi.
Non adeo toti fatis urgemur iniquis,
Ut mea sit longis mens quoque mota malis.

Palinerus.

Podalirius.

Turpius est abjicere quod subieris, quam nunquam subiisse.

Dilecto.

Totis.

Finge tamen mortem: quoties Agamemnone natum
Dixisse in Pyladen verba proterva putas?
Hæc procul à vero est, quòd vel pulsârit amicum;
Mansit in officiis non minùs ille suis.
Hoc est cum miseris solum commune beatis,
Ambobus tribui quòd solet obsequium:
Ceditur & cæcis, & quos prætexta verendos,
Virgáque cum verbis imperiosa facit.
Si mihi non parcis, fortunæ parcere debes:
Non habet in nobis ullius ira locum.

Ira in calamitosis non habet locum.

Elige nostrorum minimum de parte laborum;
Isto, quo quæreris, grandius illud erit,
Quàm multâ madidæ celantur arundine fossæ;
Florida quàm multas Hybla tuetur apes:
Quàm multæ gracili terrena sub horrea ferre
Limite formicæ grana reperta solent:
Tam me circumstat densorum turba malorum:
Crede mihi, vero est nostra querela minor.
His qui contentus non est, in littus arenas,
In segetem spicas, in mare fundat aquas.
Intempestivos igitur compesce furores:
Vela neque in medio desere nostra mari.

ELEGIA VIII.

Narrat miseram suam, & mores & habitum Getarum.

QUam longè à Scythica tibi venit epistola terra,
Latus ubi æquoreis jungitur Ister aquis.
Si tibi contingit cum dulci vita salute,
Candida fortunæ pars manet una meæ.
Scilicet, ut semper, quid agam, charissime quæris;
Quamvis hoc vel me scire tacente potes.
SUM miser; hæc brevis est nostrorum summa malorum:
Qui sævis & offenso Cæsare vivit, erit.
Turba Tomitanæ quæ sit regionis, & inter
Quos habitem mores, discere cura tibi est.
Missa sit hæc quamvis inter Græcósque Getásque,
A malè placatis plus trahit ora Getis.
Sarmaticæ major, Geticæque frequentia gentis,
Per medium in equis itque reditque vias:
In quibus est nemo, qui non caryton, & arcum,
Telásque vipereo lurida felle gerat.

Vox

Vox fera, trux vultus, verissima mortis imago;
Non comæ, non ullâ barba resecta manu,
Dextera non segnis * stricto dare vulnera cultro,
Quem vinctum lateri barbarus omnis habet.
Vivit in his * igitur tenerorum lusor Amorum:
Hos videt, hos vates audit, amice, tuus.
Atque utinam vivat, & non moriatur in illis;
Absit ab invisis & tamen umbra locis.
Carmina quòd * vestro saltari nostra theatro,
Versibus & plaudi scribis, amice, meis:
Nil equidem feci, tu scis hoc ipse, theatris,
Musa nec in plausus ambitiosa mea est:
Non tamen ingratum est quodcunq; oblivia nostrî
Impedit, & profugi nomen in urbe refert.
Quamvis interdum, quæ me læsisse recordor,
Carmina devoveo Pieridásque meas:
Cùm bene devovi, nequeo tamen esse sine illis,
Vulneribúsque meis tela cruenta sequor.
Quæque modo Euboicis lacerata est fluctibus, audet
Graia Caphareâ currere puppis aquâ.
Non tamen ut lauder, vigilo, curámque futuri
Nominis, utilius quod latuisset, ago.
Detineo studiis animum, fallóque labores:
Experior curis & dare verba meis.
Quid potiùs faciam desertis solus in oris?
Quámve malis aliam quærere conor opem?
Sive locum spectо, locus est inamabilis, & quo
Esse nihil toto tristius orbe potest.
Sive homines; vix sunt hominum nomine digni;
Quánque lupi, sæve plus feritatis habent.
Non metuunt leges, sed cedit viribus æquum:
Victáque pugnaci jura sub ense jacent.
Pellibus & laxis arcent mala frigora bracchis,
Oráque sunt longis horrida tecta comis.
In paucis extant Græcæ vestigia linguæ:
Hæc quoque jam Getico barbara facta sono est.
Vnus in hoc * nemo est populo, qui fortè Latinè
Quælibet è medio reddere verba queat.
Ipse ego Romanus vates (ignoscite Musæ)
Sarmatico cogor plurima more loqui.

* fixo.

* Heu non vestrorum oblitus.

* pleno.

Curis dare verba.

Scy hæ ne homines quidem.

* non.

Et pudet, & fateor, jam de suetudine longâ
Vix subeant ipsi verba Latina mihi:
Nec dubito quin sint & in hoc non pauca libello
Barbara: non hominis culpa, sed ista loci est.
Nè tamen Ausonie perdam commercia linguæ,
Et fiat patrio vox mea muta sono:
Ipse loquor mecum, desuetáq; verba retracto,
Et studii vetera signa sinistra mei.
Sic animum tempusq; trahò, meq; ipse reduco,
A contemplatu semoveóque mali.

Premium studiorum.

Carminibus quæro miserarum oblivia rerum,
Præmia si studio consequar ista, sat est.

ELEGIA IX.

Invehitur in quendam, quod se lacessiret.

NOn adeò cecidi quamvis abjectus, ut infra
Te quoque sim, inferius quo nihil esse potest.
Quæ tibi res animos in me facit, improbe? curve
Casibus insultas, quos potes ipse pati?
Nec mala te reddunt mitem placidumq; jacenti

Feræ illacrymant malis.

Nostra, quibus possunt illacrymare feræ?
Nec metuis dubiò fortunæ stantis in orbe
Numen, & exosa verba superba Dea?
Exiget at dignas ultrix Rhamnusia pœnas,
Impositò calcas quòd mea fata pede.
Vidi ego naufragiumque, viros & in æquore mergi,
Et nunquam dixi, Justior unda fuit.
Vilia qui quondam miseris alimenta negârat,
Nunc mendicato nascitur ille cibo.

Fortunæ volubilitas

Passibus ambiguis FORTUNA volubilis errat,
Et manet in nullo certa tenáxque loco:
Sed modò læta manet, vultus modò sumit acerbos;
Et tantum constans in levitate sua est.
Nos quoq; floruimus, sed flos fuit ille caducus;
Flammâ ue de stipula nostra, brevisque fuit.
Néve tamen totâ capiar fera gaudia mente;
Non est placandi spes mihi nulla Dei;
Vel quia peccavi citrà scelus; utque pudore
Non caret, invidiâ hoc mea culpa caret:
Vel quia nil dignus, ad finem Solis ab ortu,
Ille, cui paret, mitius orbis habet.

Scilicet,

Scilicet ut per vim non eſt ſuperabilis ullo
Molle cor ad timidas ſic habet ille preces.
Exemploque Deûm, quibus acceſſurus & ipſe eſt,
Cum pœna venia plura roganda petam.
Si numeres anno ſoles & nubila toto,
Iuvenies nitidum ſæpius ille diem.
Ergo nè nimium noſtrâ lætere ruinâ;
Reſtitui quondam me quoque poſſe puta.
Poſſe puta fieri, lenito Principe, vultus
Ne videas media triſtis in urbe meos;
Vſque ego te videam cauſa graviore fugatum:
Hæc ſunt à primis proxima vota meis.

Dies ſereni plures quàm nebuloſi.
Eſſe.

ELEGIA X.

Cur amici cujuſdam nomen non ponat in carminibus ſuis.

O Tua ſi ſinerer in noſtris nomina poni
Carminibus, poſitus quàm mihi ſæpe fores!
Te canerem ſolum meriti memor, inque libellis
Creviſſet ſine te pagina nulla meis.
Quid tibi deberem, tota ſciretur in urbe;
Exul in amiſſa ſi tamen urbe legor.
Te præſens mitem noſſet, te ſerior ætas;
Scripta vetuſtatem ſi modo noſtra ferunt.
Nec tibi ceſſaret doctus benedicere lector:
Hic te ſervato vate maneret honor.
Cæſaris eſt primum munus, quod ducimus auras:
Gratia poſt magnos eſt tibi habenda Deos.
Ille dedit vitam: tu quam dedit ipſe tueris,
Et facis accepto munere poſſe frui.
Cumque prehorreret caſus pars maxima noſtros,
Pars etiam credi pertimuiſſe velit:
Naufragiumque meum tumulo ſpectaret ab alto:
Nec dederit nanti per freta ſæva manum:
Seminecem Stygia revocabi ſolius ab unda;
Hoc quoque, quod memores poſſumus eſſe, tuum eſt.
Dii tibi ſe tribuant cum Cæſare ſemper amicos!
Non potuit votum plenius eſſe meum.
Hæc meus argutis, ſi tu patere libellis
Honcret in multa luce videnda labor.

Dare vitam & tueri.

Nunc

Nunc quoq; jam, quamvis est jussa quiescere, quin te
Nominet invitum, vix mea musa tenet:
Utque canem pavidæ nactum vestigia cervæ,
* Luctantem. ** Latrantem frustra, copula dura tenet:*
Utque fores nondum reserati carceris acer
Nunc pede, nunc ipsâ fronte lacessit equus:
Sic mea lege datâ victa atque inclusa Thalia
Per titulum vetiti nominis ire cupit.
Officio lædere. *Nè tamen officio memoris lædaris amici,*
Parebo jussis (parce timere) tuis.
At non parerem, si non meminisse putares;
Hoc, quod non prohibet vox tua, gratus ero.
* Solare. *Dúmque (quod ô breve sit) lumen * vitale videbo,*
Serviet officio spiritus iste tuo.

ELEGIA XI.

Queritur se jam triennium exulare in Ponto.

Exilium triennale. *UT sumus in Ponto, ter frigore constitit Ister;*
Facta est Euxini dura ter unda maris.
At mihi jam videor patriâ procul esse tot annis,
Dardana quot Graio Troja sub hoste fuit.
Stare putes, adeò precedunt tempora tardè;
Et peragit lentis passibus annus iter.
Nec mihi solstitium quicquam de noctibus aufert:
Efficit angustos nec mihi bruma dies.
Scilicet in nobis rerum natura novata est,
Cúmque meis curis omnia longa facit.
An peragunt solitos communia tempora motus?
Sívatque magis vitæ tempora longa meæ?
Littus Euxinum. *Quem tenet Euxinus mendax cognomine Pontus,*
Et Scythici verè terra sinistra freti.
Innumeræ circum gentes fera bella minantur;
Quæ, nisi de rapto, vivere turpe putant.
Nil extrà tutum est; tumulus defenditur ipse
Mœnibus exiguis, ingenióque loci.
Quo minimè credas, ut aves, densissimus hostis
Advolat, & prædam vix bene visus agit.
Sæpe inter muros, clausis venientia portis,
Per medios legimus noxia tela vias.
Est igitur rarus qui jam colere audeat; ísque
Hac arat infelix, hic tenet arma manu,

Sub

Sub galea pastor junctis pice cantat avenis :
Proque lupo pavidæ bella verentur oves.
Vix ope castelli defendimur ; & tamen intus
Missa facit Graiis barbara turba metum.
Quippe simul nobiscum habitat discrimine nullo
Barbarus, & tecti plus quoque parte tenet.
Quos, ut non timeam, possis odisse, videndo
Pellibus & longâ * tempora tecta comâ.
Hos quoque, qui geniti Graia creduntur ab urbe,
Pro patrio cultu Persica bracca tegit.
Exercent illi socia commercia lingua :
Per gestum res est significanda mihi.
Barbarus hic ego sum, quia non intelligor ulli,
Dérident stolidi verba Latina Getæ :
Méque palàm de me turpò mala sæpe loquuntur :
Forsitan objiciunt exilíumque mihi.
Utque fit, in me aliquid, si quid dicentibus illis
Abnuerim quoties, adnuerimque, putant.
Adde, quòd iniustum regido jus dicitur ense ;
Dantur in medio vulnera sæpe foro.
O duram Lachesin, quæ tam grave sydus habenti
Fila dedit vitæ non breviora meæ !
Quod patriæ vultu, vestróque caremus amici :
Quod sic in Scythicis gentibus esse queror ?
Utraque pœna gravis : merui tamen urbe carere,
Non merui tali forsitan esse loco.
Quid loquor ah demens ? ipsam quoque perdere vitam,
Cæsaris offenso numine, dignus eram.

Barbara Græcis permixta.

*corpora.

Ovidius gestu locutus.

Jus armatum.

ELEGIA XII.

Ad uxorem, quod quidam eam exulis uxorem vocâsset.

QUod te nescio quis per jurgia dixerit esse
Exulis uxorem, littera questa tua est.
Indolui, non tam mea quod fortuna male audit,
Qui jam consuevi fortiter esse miser :
Quàm quia, cui minimè vellem, sum causa pudoris,
Teque reor nostris eruhuisse malis.
Perfer, & obdura : multo graviora tulisti,
Eripuit cum me Principis ira tibi.

Falsitur

Fallitur iſte tamen, qui judice nominor exul:
Mollior eſt culpam pœna ſecuta meam.
Maxima pœna mihi eſt, ipſum offendiſſe; priuſque
Veniſſet mallem funeris hora mihi.
Quaſſa quidem noſtra eſt, non merſa, nec obruta navis
Vtque caret portu, ſic tamen extat aquis.
Nihil ademptum Ovidio, niſi jus urbis. *Nec vitam, nec opes, nec jus mihi civis ademit,*
Qui merui vitio perdere cuncta meo.
Sed via peccato facinus non adfuit ullum,
Nil niſi me patriis juſſit abeſſe focis.
Vtque alius, quorum numerum comprendere non eſt,
Cæſareum numen ſic mihi mite fuit.
Ipſe relegati, non exulis utitur in me
Nomine: tuta ſuo judice cauſa mea eſt.
Jure igitur laudes, Cæſar, pro parte virili
Carmina noſtra tuas qualiacunque canunt.
Jure Deos, ut adhuc cœli tibi limina claudant,
Diu. *Teque velint fine ſe comprecor eſſe Deum.*
Optat idem populus: ſed ut in mare flumina vaſtum,
Sic ſolet exiguæ currere rivus aquæ.
At tu fortunam, cujus vocor exul ab ore,
Nomine mendici parce gravare meam.

ELEGIA XIII.

Ad amicum, qui monebat ut exilium carminibus oblectaret.

SCribis ut oblectem ſtudio lacrymabile tempus,
Ne pereant turpi pectora noſtra ſitu.
Difficile eſt quod, amice, mones, quia carmina lætum
Sunt opus, & pacem mentis habere volunt.
Noſtra per adverſas agitur fortuna procellas;
Sorte nec ulla mea triſtior eſſe poteſt.
Exigis ut Priamus natorum in funere plaudat,
Ludat. *Et Niobe feſtos ducat ut orba choros.*
Luctibus, an ſtudio videor debere teneri,
Solus in extremos juſſus abire Getas?
Des licet invalido pectus mihi robore fultum,
Fama refert Anyti quale fuiſſe reo.
Fracta cadet tantæ ſapientia molæ ruinæ:
Plus valet humanis viribus ira Dei.

Ille

Ille senex dictus sapiens ab Apolline, nullum
Scribere in hoc casu sustinuisset opus.
Ut veniant patriæ, veniant oblivia nostri;
Omnis & admissi sensus abesse queat:
At timor officio fungi vetat ipse quieto;
Cinctus ab innumero me tenet hoste locus.
Adde, quod ingenium longa rubigine læsum
Torpet, & est multo, quàm fuit antè, minus.
Fertilis assiduo si non renovetur aratro,
Nil nisi cum spinis gramen habebit humus.
Tempore qui longo steterit, malè currit, & iner
Carceribus missos ultimus ibit equus.
Vertitur in teneram cariem, rimisque dehiscit,
Siqua diu solitis cymba vacavit aquis.
Me quoque desspero (fuerim cùm parvus & antè)
Illi, qui fueram, posse redire parem.
Contudit ingenium patientia longa malorum;
Et pars antiqui nulla vigoris adest.
Sæpe tamen nobis ut nunc quoque sumpta tabella est,
Inque suos volui cogere verba pedes:
Carmina scripta mihi sunt nulla, aut qualia cernis,
Digna sui domini tempore, digna loco.
Denique NON parvus animo dat gloria vires;
Et facunda facit pectora laudis amor,
Nominis & famæ quondam fulgore trahebar,
Dum tulit antennas aura secunda meas.
Non adeo est bene nunc, ut sit mihi gloria curæ:
Si liceat, nulli cognitus esse velim.
An, quia cesserunt primo bene carmina, suades
Scribere, successus ut sequar ipse meos?
Pace novem vestrâ liceat dixisse sorores,
Vos estis nostræ maxima causa fugæ,
Utque dedit justas tauri fabricator aheni,
Sic ego de pœnas articus ipse meis.
Nil mihi debebat cum versibus amplius esse;
Sed fugerem merito naufragus omne fretum.
At puto, si demens studium fatale retentem,
Hic mihi præbebit carminis arma locus.
Non liber hic nullus, non qui mihi commodet aurem,
Verbaque significent quid mea velit, adest.

Ingenium etiam rubigo occupat.

Ager.

Perillus.

Fœcundæ laudis amor facundos facit.

Omnia

Omnia barbaria loca sunt, vocisque ferinæ;
* Omnia sunt Getici plena timore soni.
Ipse mihi videor jam dedidicisse Latinè:
Jam didici Geticè Sarmaticéque loqui.
Nec tamen, ut verum fatear tibi, nostra teneri
A componendo carmine Musa potest.
Scribimus, & scriptos absumimus igne libellos:
Exitus est studii parva favilla mei.
Nec possum, & cupio non ullos ducere versus;
Ponitur idcirco noster in igne labor.
Nec nisi pars casu flammis erepta, dolóve,
Ad vos ingenii pervenit ulla mei.
Sic utinam, quæ nil metuentem tale magistrum
Perdidit, in cineres ars mea versa foret!

* Omnia quæ possunt plena timore sonant. Naso Geticam linguam calluit.

ELEGIA XIV.

Ad amicum, quòd literas non daret, cùm faceret cætera.

HAnc tuus è Getico mittit tibi Naso salutem,
Mittere si quisquam, quo caret ipse, potest.
Æger enim traxi contagia corporis mentis,
Libera tormento pars mihi nè qua vacet.
Perque dies multos lateris cruciatibus uror;
Sic quoque non modico frigore læsit hyems.
Si tamen ipse vales, aliquâ nos parte valemus:
Quippe mea est humeris fulta ruina tuis.
Qui mihi cum dederis ingentia pignora, cumque
Per numeros omnes hoc tueare caput:
Quod tua me raro solatur epistola, peccas;
Remque piam præstas, & mihi verba negas.
Hoc, precor, emenda: quod si correxeris unum;
Nullus in egregio corpore nævus erit.
Pluribus accusem, fieri nisi posset ut ad me
Littera non veniat missa, sit illa tamen.
Dii faciant ut sit temeraria nostra querela,
Teque putem falso non meminisse mei.
Quod precor, esse liquet: neque enim mutabile robur
Credere me fas est pectoris esse tui.
Cana prius gelido desint absynthia Ponto,
Et careat dulci Trinacris Hybla thymo;

Immo-

Immemorem quàm te quiſquam convincat amici:
Non ità ſunt fati ſtamina nigra mei. Nigra ſtamina.
Tu tamen ut falſæ poſſis quoque pellere culpæ
Crimina quod non es, ne videare cave.
Utque ſolebamus conſumere longa loquendo
Tempora, ſermoni deficiente die:
Sic ferat, ac referat tacitas nunc littera voces,
Et peragant linguæ charta manúsque vices.
Quod tibi ne nimiùm videar diffidere, ſítque
Verſibus hoc paucis admoniſſe ſatis:
Accipe, quo ſemper finitur epiſtola verbo,
Atque meis diſtent ut tua fata. Vale.

ELEGIA XV.

Ad uxorem, quod ſuis libris ſit æterna.

QUanta tibi dederim noſtris monimenta libellis,
O mihi me conjux charior, ipſa vides.
Detrahat autori multum fortuna licebit;
Tu tamen ingenio clara ferere meo.
Dumque legar, pariter mecum tua fama legetur:
Non potes in mœſtos omnis abire rogos.
Cumque viri caſu poſſis miſeranda videri,
Invenies aliquas, quæ, quod es, eſſe velint;
Quæ te, noſtrorum cùm ſis in parte malorum,
Felicem dicant, invideántque tibi.
Non ego divitias dando tibi plura dediſſem:
DIVITIS ad manes nil feret umbra ſuos, Diviti inferos non perveniunt.
Perpetui fructum donavi nominis: idque,
Quo dare nil potui munere majus, habes.
Adde, quod & rerum ſola es tutela mearum,
Ad te non parvi venit honoris onus:
Quod nunquam vox eſt de te mea muta, tuique
Judiciis debes eſſe ſuperba viri.
Quæ nè quis poſſet temeraria dicere, perſta;
Et pariter ſerva meque piamque fidem.
Nam tua dum ſtetimus, turpi ſine crimine manſit,
Et tantùm probitas irreprehenſa fuit.
Par eadem noſtrâ nunc eſt tibi facta ruinâ:
Conſpicuum virtus hîc tua ponat opus. (eſt,
ESSE bonam facile eſt, ubi quod vetat eſſe remotum
Et nihil officiis nupta aliud eſſe habet.

Cùm

Vera amicitia.

Cum Deus intonuit, non se subducere nimbo,
Id demum est pietas, id socialis amor.
RARA quidem est virtus, quam non fortuna gubernat?
Quæ maneat stabili, cum fugit illa, pede.

Siqua tamen pretii sibi merces ipsa petita est.

Si tamen est, pretium cui virtus ipsa petitum?
Inque parum lætis ardua rebus adest:
Si tempus numeres, per secula nulla tacetur;
Et loca mirantur quà patet orbis iter.

Fides Penelopea.

Aspicis ut longo teneat laudabilis ævo
Novem inextinctum Penelopea fides?
Cernis ut admeti censetur, & Hectoris uxor?
Ausaque in accensos Hiphias ire rogo?
Ut vivat fama conjux Phylaceïa, cujus
Iliacam primo vir pede pressit humum?

At nece nil opus est.

Nil opus est morte pro me; sed amore fidéque:
Non ex difficili fama petenda tibi est.

Fide opus est erga amicos.

Non te credideris, quia non facis ista, moneri:
Vela damus, quamvis remige puppis eat.
QUI monet ut facias, quod jam facis, ille monendo
Laudat, & hortatu comprobat acta suo.

FINIS.

F170682
D653A.2

John: Lummond
his Booke 1662

John Hammond

THE FOLGER SHAKESPEARE LIBRARY